

fugle & natur

4 | NOVEMBER | 2017

Dansk Ornitologisk Forening

- › Viber og rødben rykker på Nyord
- › Udsigt til ny rekord for svømmeænder
- › Velkommen i det nye Fuglenes Hus
- › Vinderne... af DOF's fotokonkurrence 2017

Egon Østergaard
Formand i DOF

I SKUDLINJEN

Lige nu er adskillige af Danmarks fugle igen i skudlinjen helt bogstaveligt, fordi jagttiden er gået ind på 31 arter. Herudover skydes fx bramgæs i stigende omfang i form af såkaldt regulering, der juridisk set ikke er jagt.

Antallet af jagtbare arter er her i landet fastsat politisk for typisk 3-4 år af gangen, og i dette efterår er jagttiderne til diskussion. Det er miljø- og fødevarerministeren, der fastsætter jagttiderne efter indstilling fra ministerens rådgivende udvalg, Vildtforvaltningsrådet, der foruden DOF har repræsentanter fra Landbrug & Fødevarer, Dansk Skovforening, Danmarks Jægerforbund, Friluftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening og Dyrenes Beskyttelse.

Rådet har også skullet diskutere og indstille nye regler for udsættninger af grænder, agerhøns og fasaner til jagt samt komme med forslag til reviderede regler for såkaldte vildtskader. Dette arbejde er stadig i gang.

Meningerne har i sagens natur været mange og ofte modsatrettede. Men vi er nået langt i form af kompromisser. Flere steder har vi dog måttet overlade afgørelsen til ministeren på grund af uenighed. Sådan fungerer et demokrati. DOF har ikke opnået alt det, vi sigtede efter, men vi har afbødet de værste tilbageslag.

Indstillingen til ministeren om nye jagttider blev afleveret i oktober. For de fleste fuglearter ændres jagttiden ikke, men et enigt råd anbefaler, at der ikke indføres jagt på hjejle, storspove, enkeltbekkasin og knortegås, hvilket ellers var et ønske fra visse sider. Tyrkerduen fredes vest for Storebælt, og øst for bæltet reduceres jagttiden til én måned på grund af kraftig tilbagegang. Desuden er der enighed om, at hunner af havlit og fløjlsand bør fredes.

De seneste fire år har alle måger været fredet, men der var rejst et stærkt ønske om at genindføre jagttid på sølvmåge, sildemåge og svartbag. Resultatet blev, at et enigt råd anbefaler jagt tid igen på sølvmåge, mens et enigt råd undtagen Jægerforbundet anbefaler

fortsat fredning af de to øvrige arter. Argumentet for fredning af mågerne er, at jagt kun bør tillades på arter, der bruges til konsum.

Ringduerne får to ugers længere jagttid sidst i oktober, og agerhøne (dog ikke i Jylland og på Fyn) samt fasanhøne får også to-fire ugers længere jagttid.

Den største ændring om udvidet jagt er på omdriftsarealer (dyrkede marker) på grågåse i august. DOF har valgt at gå med i et kompromis, men under den klare forudsætning, at jagten kun må foregå på arealer mindst 150 meter inde på markerne, så øvrige vandfugle i søer og fjorde ikke påvirkes af jagten. DOF havde gerne set, at der kunne samles enighed om at afvente en international forvaltningsplan om et par år.

Hvad udsættninger af skydefugle angår, så er DOF imod dette, men der er desværre ikke pt. politisk vilje til at ændre radikalt på det.

Et flertal i rådet, inkl. DOF har anbefalet, og ministeren har tilsluttet sig, at alle udsættninger fremover skal registreres digitalt til Miljøstyrelsen, så vi fremover fx får viden om, i hvilke søer der udsættes grænder, samt hvor mange der udsættes og hvornår. Det aner vi nemlig intet om i dag. Det er meget vigtig og nødvendig viden, når ændernes påvirkning af søernes miljøtilstand igen skal diskuteres om fem år.

Sagen fra Svenstrup Gods på Sjælland, hvor man ulovligt benyttede fælder til fangst af rovfugle, viser, at der er behov for øget tilsyn med disse godser, så der ikke bliver krøllet så meget som en fjer på beskyttede rovfugle. DOF har derfor i rådet bedt Miljøstyrelsen om at undersøge muligheden for, at ulovlig brug af fælder, udlægning af gift eller andre ulovligheder i relation til udsættninger skal kunne medføre, at man får frataget retten til at udsætte fugle i en årrække.

Det er således ikke kun fuglene, der er i skudlinjen. Det er i høj grad også de godser og jagtvæsener, der dræber vores rovfugle.

Egon Østergaard
Egon Østergaard, Formand DOF

Forside

Den samlede vinder af DOF's fotokonkurrence 2017 blev Klaus Dichmann med billedet "Tre Retters Menu" af tre bædere nær en dansk yngleplads med tre forskellige arter insekter som bytte. Du kan læse mere om konkurrencen og se vinderne af de tre kategorier på side 10-13 i dette blad.

Udgivet af

Dansk Ornitologisk Forening – DOF – BirdLife Denmark
Vesterbrogade 138-140 . 1620 København V
Tlf. 33 28 38 00 (alle hverdage 11-15). Mail: dof@dof.dk
Bemærk, at vi nu igen udsender Fugle & Natur med PostNord. I tilfælde af, at du ikke modtager dit medlemsblad, henvend dig til DOF's sekretariat på telefon: 3328 3800 eller dof@dof.dk

Redaktør (ansv.): Helge Røjle Christensen, Pilgårdsvej 4, 7742 Vesløs, tlf. 97 99 32 77 (aften), e-post: fugleognatur@dof.dk

Annoncer: Mads Oddershede. **Ture og Møder:** Anders Odd Wulff

Oplag: 17.000. **ISSN:** 1395-8860

Layout og tryk: Vivian Buch, www.STEP.dk

Indhold

Vilde vibetal og rødben der rykker.....	3
Udsigt til rekord af svømmeænder i DK.....	6
Vinderne i fotokonkurrencen.....	10
Scener fra to unge ørneliv.....	14
Hvad sker der med grønspætten?.....	18
DOF's hæderspris 2017.....	22
Unge kæmper for trækfugle på Malta.....	24
Velkommen i det nye Fuglenes Hus.....	26
Taita Apalis – en kamp for overlevelse.....	28
Tag til Kaukasus og tæl ådselgribbe.....	32
Lokalsider, Ture og Møder.....	33 - 45

Når rævene forsvinder:

VILDE VIBETAL og rødben der rykker

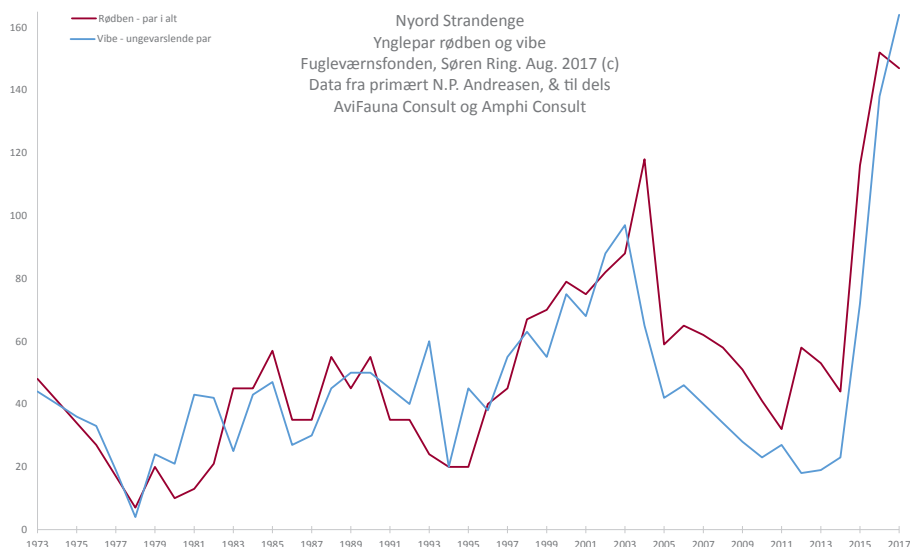
Fugleværnsfonden har stor succes på reservatet Nyord Strandenge. Bestanden af viber og rødben er mangedoblet. Ikke mindst fordi rævene i øjeblikket er udryddet på øen.

AF HELGE RØJLE CHRISTENSEN

Vibe i forårshumør. Foto: Albert Steen-Hansen.

Mens vadefuglene har det svært i store dele af Danmark, så holder viber og rødben en sand ynglefest i Fugleværnsfondens reservat på Nyord ud for Møn. Op til 164 par viber og 147 par rødben er der talt de sidste par sæsoner – omtrent en firedobling af bestanden på tre-fire år og det højeste antal, som er registreret siden tællingerne på Nyord begyndte for over 40 år siden (se grafen).

Rødben i kamp om pladsen. Foto: Helge Sørensen.

Vibe. Foto: Ulrik Bruun.

”Vi forsøger at forvalte strandengene optimalt for vadefuglene, både når det gælder vandstanden og afgræsningen med kreaturer. Men den vigtigste faktor bag den store fremgang er utvivlsomt, at ræven lige nu er udryddet på Nyord”, konstaterer biolog og naturforvalter Søren Ring fra Fugleværnsfonden.

Det er to lokale jægere, der står for jagt og regulering af rævene, og de gør det ikke bare for vadefuglenes skyld. Også bestanden af harer, rådyr og fasaner nyder godt af rævens fravær på Nyord.

Hættemåger direkte på engen

Ynglefuglene på Nyord er igennem en lang årrække blevet optalt af feltornitologen Niels Peter Andreasen, først for Storstrøms Amt, senere for Vordingborg Kommune. Disse tællinger er primært gennemført ved overvågning af engene på afstand fra fugletårnet på Nyord og fra veje i området.

I årene 2012 og 2013 fik Fugleværnsfonden lavet supplerende optællinger ude på selve engene med ynglefugletællere fra Amphi Consult. I 2015, 2016 og 2017 er det så Henrik Haaning Nielsen fra Avifauna Consult, der har talt fugle på engene efter samme metode.

I rapporten for 2017 skriver Henrik Haaning Nielsen blandt andet:

”Det var meget bemærkelsesværdigt, at dette års resultater vidnede om en blot begrænset prædation af ynglefuglene på engene. Antallet af ungevarslende vadefugle var højt, der sås en del kuld af bl.a. klyder, og så havde en hættemågekoloni etableret sig direkte på engen ved

Ræv med æg. Foto: Jan Skriver.

Bredebæk. En sådan adfærd oplever man kun i ræve-fri områder.

Det vidner om en meget effektiv rævebekæmpelse denne sæson”.

Nødvendig bekæmpelse

”Den store fremgang for vadefuglene på Nyord understreger endnu engang, at det er de nataktive prædatorer, altså rovdirene med pels, som har størst betydning for bestandene af jordrugende fugle”, siger Søren Ring fra Fugleværnsfonden.

”De dagaktive prædatorer, typisk rovfugle og krager, kan vadefuglene bedre beskytte sig imod. Ikke mindst når bestandene af vadefugle bliver så store og tætte, at de kan gennemføre en effektiv mobning af

indtrængende rovfugle og krager. Det som populært kaldes ”luftforsvaret” eller ”engpolitiet”, forklarer Søren Ring. På Nyord er der hverken mårhunde eller mink, så ræven har været den helt dominerende prædator blandt rovdirene.

”Ræven er som bekendt en naturligt hjemmehørende art og har sin plads i den danske natur. Derfor er bekæmpelse af ræve mere problematisk end bekæmpelse af invasive rovdire som mink og mårhund. Men hvis vi vil ophjælpe bestandene af de sårbare jordrugende fuglearter som for eksempel vadefugle, så er det nødvendigt med effektiv regulering af ræve i de vigtigste fugleområder”, konstaterer biologen i Fugleværnsfonden.

Pibeænder i flok. Flere er på vej til Danmark. Takket være mere mad og mere fred. Foto: John Larsen.

AF PREBEN CLAUSEN

VANDPLANER VIRKER:

Udsigt til rekord i svømmeænder

Bundplanterne er de seneste år vendt tilbage i Ringkøbing Fjord og Nibe-Gjøl Bredninger i Limfjorden. Det har tiltrukket titusinder af svømmefugle. Hvis den gode udvikling i vandmiljøet breder sig til andre fjordområder, så kan vi vente rekordstore forekomster af svømmeænder i Danmark. Takket være kombinationen af flere bundplanter og reservater med jagtforbud, siger vandfugleforskeren Preben Clausen fra DCE, Aarhus Universitet.

Hvis der skal være mange svømmeænder i et fjordområde, så skal der være en kombination af gode mængder af bundplanter og et velplaceret rimeligt stort reservat. Ikke-tilgroede engarealer er også et plus i bogen. Det viser alle erfaringer fra reservatforsøg og opfølgning på etablerede reservater her i Danmark.

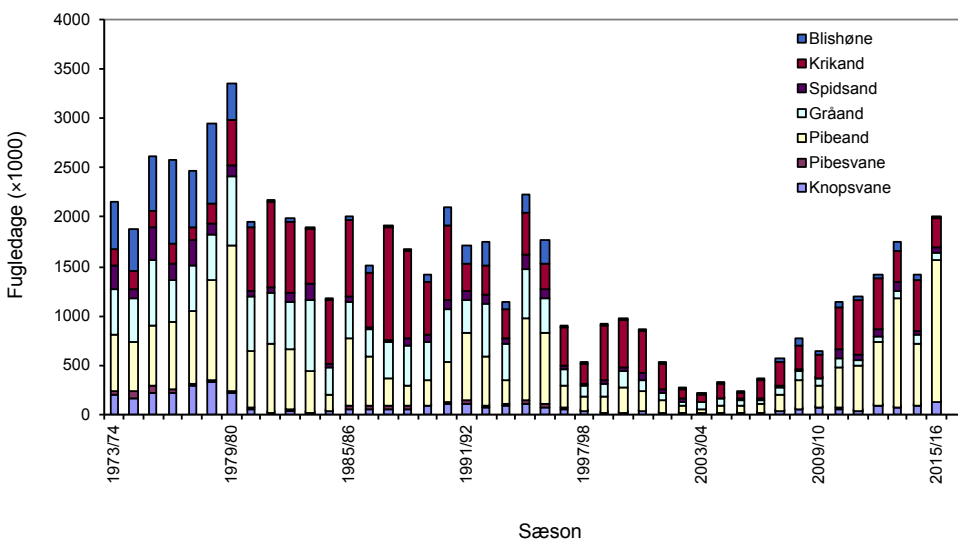
Fra 1960'erne til omkring 2000 har vi bevæget os fra en situation, hvor der var udbredt bundvegetation i fjordene og kun få gode store reservater, til en situation hvor bundplanterne er eller har været forsvundet eller haft en begrænset udbredelse i mange fjorde, fx Randers, Hjarbæk, Nissum, Ringkøbing, Odense (Egensedybet), Mariager og Limfjorden. I samme periode har vi fået mange nye og store reservater. Vi har altså mistet den ene forudsætning og fået den anden.

Det betyder, at hvis vi kan komme tilbage til en situation med masser af bundplanter OG reservaterne – så kommer vi til at se de største antal rastende svømmeænder nogensinde. Faktisk er denne udvikling i gang. Vi har de seneste 10 år set positive effekter af tre vandplaner i form af reduceret næringsbelastning i vores fjorde og deraf afledte faldende mængder af encellede alger, der skygger planterne bort, hvilket kan ses både i målinger af klorofyl og sigtddyber i de danske farvande. Det har bevirket, at vi efter årtier med tilbagegang har set forbedrede forhold for bundplanterne

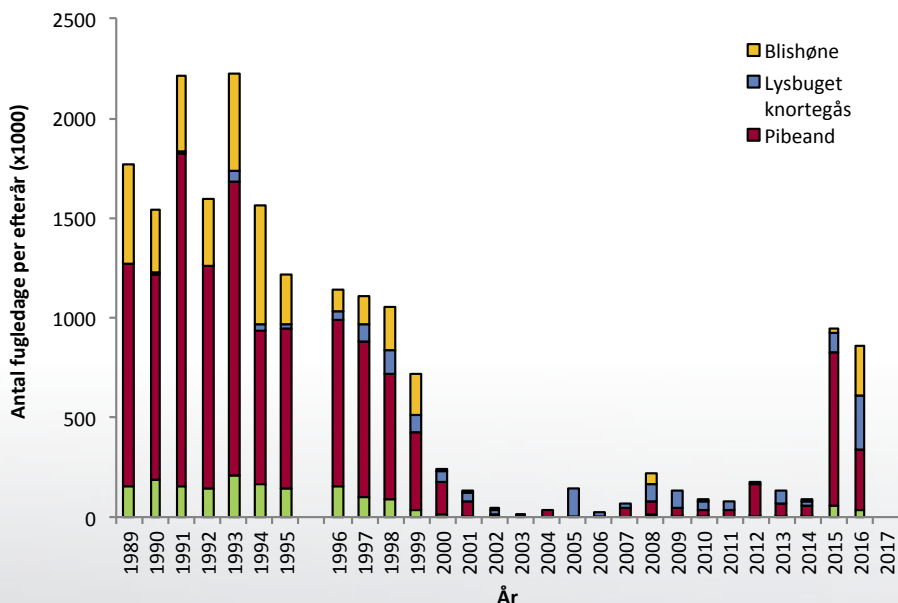

Preben Clausen tager prøver af bundplanter i Ringkøbing Fjord. I baggrunden Tipperne. Foto: Niels Kanstrup.

Figuren viser udviklingen i antallet af rastende herbivore (planteædende) svømmefugle på Tippergrunden i Ringkøbing Fjord siden 1973. 1 fugledag er lig en fugl en dag. 20 dage med 1000 fugle giver altså 20.000 fugledage. Det siger mere end simple maxforekomster i et område, for en langvarig forekomst af mange fugle betyder, at der er gode fødemuligheder i området. Antallet af fugle nåede bunden i starten af 2000-tallet, da bundplanterne var nærmest forsvundet. Data fra det intensive fugleovervågningsprogram i de Vestjyske Fjorde samt fra NOVANA. Her i 2017 er der fortsat masser af bundplanter og rastende svømmefugle, men alle data er endnu ikke indsamlet og bearbejdet ved bladets deadline.

Nibe-Gjøl Bredninger efterårrene 1989-2016 (august-november)

Figuren viser udviklingen i antallet af rastende herbivore (planteædende) svømmefugle i Nibe-Gjøl Bredninger i Limfjorden siden 1989. Forekomsterne har været helt i bund i den periode, hvor ålegræsset var forsvundet, men både ålegræsset og fuglene er nu vendt tilbage. Data fra en intensiveret reservatovervågning af området samt fra NOVANA. Her i 2017 er der fortsat masser af bundplanter og rastende svømmefugle, men alle data er endnu ikke indsamlet og bearbejdet ved bladets deadline.

Lysbugede Knortegæs spiser ålegræs i Nibe-Gjøl Bredninger i Limfjorden. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

i fjordene, hvor der især i Ringkøbing Fjord og ved Nibe-Gjøl Bredninger er set en markant forbedring de senere år.

Nord- og Vestjylland:

Vi ved fra optællinger i 1960'erne og 1970'erne, at der kunne være op mod 40-50.000 svømmeænder i Ringkøbing Fjord. I Nissum Fjord blev der efter oprettelsen af reservatet i Bøvling Fjord talt over 25.000 også i denne fjord. Etableringen af reservatet i Nibe-Gjøl Bredning i Limfjorden førte til endnu en lokalitet i 25.000+ svømmeænders kategorien. Tilsammen et potentiale på næsten 100.000 svømmeænder. Disse tre lokaliteter har så i en længere årrække lignet skyggen af sig selv, fordi de store mængder af bundplanter forsvandt på grund af forurening af vandmiljøet i 1980'erne og 1990'erne.

Dertil kommer så reservatet Vejlerne, hvor der er sket en udfasning af jagt og forbedring af vandforvaltningen. Der er oprettet nye reservater ved Agger og Harboøre Tønder, og der er sket naturgenopretninger ved Vest Stadil Fjord, Skjern Enge og

Filsø – alle lokaliteter, der på en god dag kan huse 5-10.000 svømmeænder hver.

Med bundvegetationens tilbagekomst i Ringkøbing og Nibe-Gjøl og perlerækken af lokaliteter mellem disse er der kæmpebasis for store, og hidtil usete samlede antal her. I 2016 blev der alene fra Agger Tange til Filsø talt 78.000 svømmeænder i september og 62.000 i oktober, hvoraf henholdsvis 41.000 og 35.000 ved Ringkøbing Fjord, men under 5000 i Nissum Fjord, hvor bundvegetationen stadig har det skidt. I oktober var der også op til 26.000 svømmeænder i Nibe-Gjøl-Ulvedyb og 10.500 i og omkring Vejlerne.

Vadehavet:

Vadehavet har altid været en lokalitet med store antal svømmeænder. Men udfasningen af jagt over store dele af området i kombination med gode mængder af ålegræs på mudderfladerne de seneste år har givet nogle generelt stigende antal, også i dette område. I 1980'erne blev der typisk talt 40-60.000 svømmeænder i

Vadehavet, i dag ses oftere 75-100.000 svømmeænder i oktober.

Fjorde omkring Øerne:

Tilbage i 1960'erne og 1970'erne var reservatet ved Basnæs Nor en enig svale med større forekomster, der dog sjældent nærmede sig 10.000 svømmeænder. Men efter, at der er etableret mange nye reservater, har vi i dag ofte forekomster af over 10.000 svømmeænder ved Odense Fjord (især Vigelsø delen), Roskilde Fjord, Saltholm, Karrebæk-Dybsø Fjorde, Holsteinborg-Basnæs Nor og ved Ulvs-hale-Nyord.

Der til kommer en lang række andre reservater, der huser tusindtallige antal. Flere af områderne øst for Storebælt har altid set ud til at have en god vegetationstilstand på lavt vand, for der har altid været høje antal af knopsvaner og blishøns. Ålegræsset mangler stadig på større vanddybder, hvilket er væsentligt for mange andre organismer og økosystemets robusthed, men ikke helt så vigtigt for vandfuglene.

Over 400.000 svømmeænder

Summa summarum: Med vegetationens tilbagekomst i Nibe-Gjøl Bredning og Ringkøbing Fjord er antallet af svømmeænder i DK de sidste par år blevet boostet med næsten 50.000 'ekstra' svømmeænder.

Hvis vi kan fastholde den gode udvikling i disse områder og få vegetationen tilbage i Nissum, Hjarbæk, Mariager og Egensedybet i Odense Fjord, så er der basis for yderligere 50.000. Derfor mener jeg ikke, det er urealistisk, at vi en dag når over 400.000. Det er mere end det dobbelte af det antal, som blev talt, da Anders Holm Joensen i 1960'erne og starten af 1970'erne foranstaltede landsdækkende tællinger af vandfugle i perioden med god bundvegetation men intet reservatnetværk.

Preben Clausen er biolog, Ph.d. og seniorforsker på Institut for Bioscience, Aarhus Universitet.

Kilder:

Balsby, T.J.S., Clausen, P., Krause-Jensen, D., Carstensen, J. & Madsen, J. 2017. Long-term patterns of eelgrass (*Zostera marina*) occurrence and associated herbivorous waterbirds in a Danish coastal inlet. - *Frontiers in Marine Science* 3: 285.

Meltofte, H. & Clausen, P. 2011. Svømmefuglene på Tipperne 1929-2007. - *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 105: 1-120.

Clausen, P., Holm, T.E., Therkildsen, O.R., Jørgensen, H.E. & Nielsen, R.D. 2014. Rastende fugle i det danske reservatnetværk 1994-2010. Del 2: De enkelte reservater. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 236 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 132.

Clausen, P., Holm, T.E., Laursen, K., Nielsen, R.D. & Christensen, T.K. 2013. Rastende fugle i det danske reservatnetværk 1994-2010. Del 1: Nationale resultater. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 118 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 72.

Riemann, B., Carstensen, J., Dahl, K., Fossing, H., Hansen, J.W., Jakobsen, H., Josefson, A.B., Krause-Jensen, D., Markager, S., Stæhr, P.A., Timmermann, K., Windolf, J., Andersen, J.H. 2016. Recovery of Danish coastal ecosystems after reductions in nutrient loading: A holistic ecosystem approach. - *Estuaries and Coasts* 39: 82-97.

Årlige NOVANA-rapporter fra DCE, hvor den seneste er: Holm, T.E., Clausen, P., Nielsen, R.D., Bregnballe, T., Laursen, K., Petersen, I.K., Mikkelsen, P., Bladt, J., Kotzerka, J. & Søgaard, B. 2016: Fugle 2015. NOVANA. Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet. 142 s. - Videnskabelig rapport fra DCE nr. 210.

Vinderne fundet blandt flere end SÅ ER DOF'S FOTOKONK

Vinderen af "Årets fuglefoto" blev Klaus Dichmann med billedet "Tre retters menu", hvor tre biædere har fanget tre forskellige arter insekter. Til venstre en humlebi, i midten en guldsmed og til højre en mindre bi. Billedet er samtidig vinder i kategorien "Action" og modtager førstepræmien: En Swarowski kikkert EL 10 x 42 W B til en værdi af ca. 18.400 kr. samt præmien for at vinde kategorien, en Pinewood Lappland Extreme Jakke fra Naturbutikken.

Vinder i kategorien "Landskab" er Per Alnor Kjær med billedet "I regnbuen", der viser en rørhøg på jagt under regnbuen i et klassisk dansk kyst-landskab. Præmien er en Woolpower fra Swarowski.

Vinder i kategorien "Portræt" er Ole Bros' stilrene nærportræt af en topmejsse på en kvist med lav. Præmien er et par Pinewood Himalaya Extreme bukser fra Naturbutikken.

Dommerne i konkurrencen var Egon Østergaard, formand for Dansk Ornitologisk Forening, Vicky Knudsen biolog, naturformidler og formand for DOF Ung og Allan Gudio Nielsen, naturfotograf og naturvejleder i Fugleværnsfonden.

"Dommerne har været sat på arbejde med at vurdere de over 2600 fotos, som vi har modtaget i de tre kategorier. Vi har glædet os over de mange fremragende fotos, der viser de danske fugle tæt på, langt væk, i særlige positioner eller under særlige om-

stændigheder. Vi er kommet langt omkring i fuglenes verden, og vi er imponerede over de mange dygtige fotografer, der er derude. Valget har været svært, og andre ville sikkert have valgt nogle andre, men tak for jeres indsendte fotos".

Her på opslaget kan du se Klaus Dichmanns vinderbillede uden de tekster og logo, som er lagt ind i billedet på forsiden. På det følgende opslag vinderne i "Landskab" og "Portræt" med dommernes begrundelse for valget.

Vinder "Action" og samlet vinder: "Tre retters menu" af Klaus Dichmann

Vinderfotoet i denne kategori er valgt, fordi det er et smukt komponeret billede, hvor vi ser resultatet af stor aktivitet og action. Fuglene i sig selv er smukke, men at der er tre af dem sammen, og at de også har fået gevinst i form af tre forskellige insekter, gør blot billedet endnu smukkere. Der er også en smuk symmetri i fuglenes positioner.

2600 indsendte foto:
URRENCE I 2017 AFGJORT

Vinder "Landskab": "I regnbuen" af Per Alnor Kjær

Dette foto er valgt, fordi det viser et smukt kystlandskab med havet og regnbuen i baggrunden. Der er en sjælden ro i billedet, og kun enkelt fugl fanger blikket i dette næsten mytiske landskab. Kompositionen er enkel, og situationen er letgenkendelig for os, der færdes der, hvor rørhøgen fouragerer. Fotoet understreger i sin enkelthed: intet landskab uden fugle.

Vinder "Portræt": "Topmejsen" af Ole Bro

Et fremragende og knivskarpt foto af en rigtig jyde. Billedet viser en meget opmærksom topmejsen, der om nogen er blevet en karakterfugl i de jyske plantageegne. Fuglens øje spejler smukt landskabet bag fotografen, og fuglens positur er bestemt en vinder værdig.

*Kim Skelmose, leder af DOF's Projekt Ørn, er også en eminent træklatter, hvilket er ret nødvendigt, når man skal mærke ørneunger. Her er han på vej op efter havørneungerne i redetræet på Sydsjælland.
Foto: Charlotte M. Moshøj.*

For første gang nogensinde er danske havørne blevet udstyret med GPS-sendere. To unger fra en rede på Sydsjælland skal hjælpe forskerne med at følge ørnenes færd i det danske landskab. Foreløbig har de to unge hunørne Gunhild og Elna været over 50 kilometer væk hjemmefra.

SCENER FRA TO UNGE ØRNE LIV

På vej ud i verden for at hjælpe os med ny viden om de danske havørne.

Foto: Charlotte M. Moshøj.

Så er ørneungen klar til at blive mærket. Kim Skelmose holder et sikkert greb om fuglen i hele processen. Foto: Charlotte M. Moshøj.

De to unge havørne er fra en rede i et skovområde ved Evensø nær Præstø Fjord. De var begge godt 50 dage gamle og vejede omkring fem kilo, da de blev forsynet med den 80 gram lette GPS-sender. Ørnene kan følges via dof.dk, hvor biolog Daniel Palm Eskildsen skriver på en ørneblog om ungerne bevægelser. GPS-mærkningen af de unge havørne sker i et samarbejde mellem Dansk Ornitologisk Forening og Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet. Her er udvalgte scener fra overvågningen:

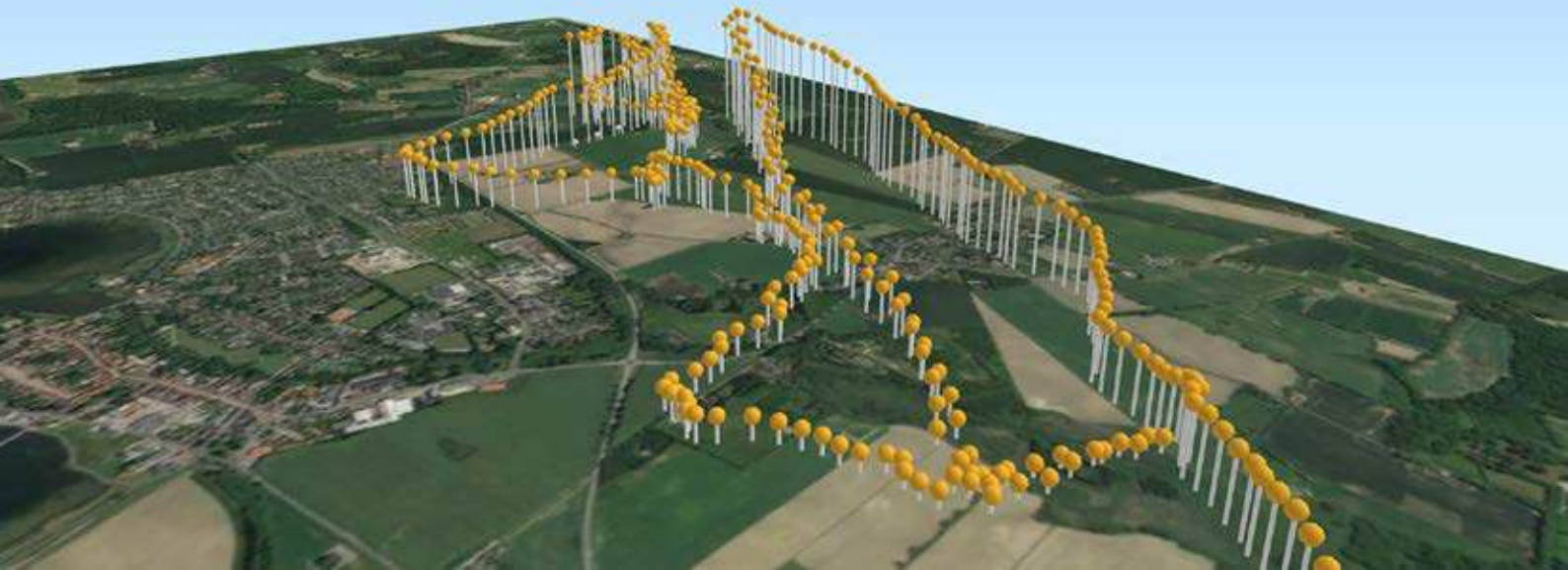
23. august 2017: Begge unge ørne er nu på vingerne. Elna er den mest modige af de to ørne, og hun har ved flere lejligheder krydset Evensø.

Ungerne holdt sig i starten tæt på reden det meste af tiden, mens de stadig blev fodret af forældrefuglene. GPS-senderne fortæller hvert 15. minut med en præcision på mellem 2 og 20 meter, hvor ørnene befinder sig.

27. august 2017: Elna var om eftermiddagen for første gang mere end et par

Den cirka fem kilo tunge ørn får rygsæk på med en 80 gram let GPS-sender, drevet af solceller. Fra venstre er det Kim Skelmose, Ph.d.-studerende Katherine Snell og lektor Anders P. Tøttrup fra Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Statens Naturhistoriske Museum ved Københavns Universitet. Foto: Mads Sørensen.

Udsnit af havørnen Elnas flyvetur d. 27. august. På 3D-grafikken ses Elnas helt præcise flyverute, da hun passerede den særligt udlagte zone omkring tre vindmøller syd for Præstø. Med seks sekunders mellemrum vises Elnas position (gule cirkler) og hendes højde over jorden (hvide søjler). Længst væk i billedet kan man også se de tre vindmøller (hvide cirkler), som Elna passerede henover. Grafik: Daniel Palm Eskildsen.

kilometer væk fra skoven, hvor hun er opvokset. Undervejs passerede hun igen en af projektets særligt udlagte zoner på landkortet, som kaldes et geofence. Når GPS-senderen registrerer, at den har krydset ind i denne zone, øges antallet af positioner til en gang hvert 6. sekund, indtil den igen er ude af zonen. Derfor kan man se Elnas helt præcise rute i ca. 45 minutter. På turen har Elna for første gang bl.a. passeret over tre vindmøller, dog adskillige hundrede meter over. Hun rundede også Præstø og Skibinge, inden hun fløj tilbage til skoven, hvor hun er vokset op.

Det er planen at sætte GPS-sendere på 10 unge danske havørne de kommende år. Elna og Gunhild er altså de første. Det er meningen, at forskningen skal spredes geografisk, så både sjællandske, fynske og jyske havørneunger forsynes med sendere.

4. september 2017: Havørnen Gunhild har nu været på en længere ekskursion. Omkring middag d. 3. september, tog Gunhild højde og fløj mod nord indtil den nåede Hesede Skov ved Holmegårds Mose. Her er den måske stødt på det lokale ynglepar af havørne, der yngler nær Gødstrup Sø. Efter et tilsyneladende kort visit fløj den igen mod sydøst til Bækkeskov, hvor den har tilbragt et par dage i området omkring

skoven. Elna, der ellers var den modigste af de to ørne, tilbringer stadig det meste af sin tid ved Evensø, men den er dagligt ude og få godt med luft under vingerne.

10. september 2017: Begge unge ørne fløj midt på dagen tilsyneladende sammen mod nord til skovene omkring Bækkeskov Gods. Undervejs målttes en flyvehastighed på hhv. 62 km/t og 64 km/t

Efter en måned på vingerne begyndte de to unge ørne at flyve ud på længere ture. Ørneene har på intet tidspunkt vist tegn på at være generet af senderne på ryggen.

30. september 2017: Havørnene Gunhild og Elna får set mere og mere af landskabet! De seneste par uger har ørneene vist stigende mod på at undersøge deres omgivelser, og begge unger har været på længere udflugter. Elna har været en tur mod syd og nåede d. 18. september helt ned til den sydvestlige del af Møn. Elna har dermed vist, at hun ikke er bange for at krydse større åbne områder med vand. Søsteren Gunhild har været på udflugter mod nord og nordøst og har bl.a. været ude og vende på Stevns. Her opnåede hun højder på over 500 meter, så måske har hun kunnet se til Sverige.

Her i skrivende stund primo oktober er der deadline på Fugle & Natur, men biolog

Daniel Palm Eskildsen fortsætter med at skrive på ørnebloggen på dof.dk

"Frem til begyndelsen af oktober har vi registreret 11.000 positioner på de to ørneunger. Det giver en masse data og en masse ny viden", fortæller han.

"Selvom ørneene har været mere end 50 kilometer væk fra reden, så vender de stadig tilbage til redeskoven med jævne mellemrum. Aktivitetsniveauet er meget svingende. Der er dage, hvor de flyver meget rundt og andre dage, hvor de kun flytter sig ganske lidt. Og det er tydeligt, at de foretrækker større skovområder, når de slår sig ned i længere tid".

Daniel Palm Eskildsen glæder sig over, at teknikken foreløbig ser ud til at fungere upåklageligt.

"Det gælder også for de geozoner, hvor antallet af positioner automatisk forøges, så vi får mulighed for at følge ørneenes flyveruter meget detaljeret omkring interessante steder i landskabet som for eksempel vindmøller. Vi havde forventet, at det virker, men det er godt at se i praksis", siger han (se grafikken side 16 og kortet side 17).

hrc

Et simplificeret kort over Gunhilds (lyserød) og Elnas (orange) bevægelser fra 18.-25. september 2017. I denne periode var begge ørne meget aktive og besøgte næsten alle de steder, hvor de før havde været. På kortet kan man bl.a. se, hvordan ørnene vender tilbage til redeskoven (hvid prik) efter de lange udflugter. Kort: Daniel Palm Eskildsen.

KORT NYT

DOF: ULOVLIGE FÆLDER BØR BETYDE STOP FOR FASANUDSÆTNING

DOF vil have politikerne til at stramme loven, så det skal koste retten til at sætte fasaner ud, når man bruger ulovlige rovfuglefælder.

I september blev en skytte på Svenstrup Gods i Køge Kommune sigtet for groft brud på jagt- og vildtforvaltningsloven ved at opsætte og bruge en ulovlig høgefælde med levende lokkefugle til at fange rovfugle i. Politiet har beslaglagt fælden og sigtet godsets skytte, som har erkendt. Det sker, efter et medlem af DOF fandt fælden med levende fugle i.

Skytten kan nu formentlig se frem til en bødestraf på mindst 15.000 kroner samt konfiskation af fælden og fratagelse af retten til at have jagttegn.

Men der skal mere til end det, mener DOF's formand Egon Østergaard.

"Den enkelte lodsejer, ikke kun en ansat skytte, skal kunne straffes, hvis der sker brud på jagt- og vildtforvaltningsloven, som for eksempel brug af ulovlige fælder. Politikerne skal stramme lovgivningen, så det bliver muligt at fratage lodsejere retten til at sætte fasaner, agerhøns og gråænder ud, hvis en godsejer eller andre bliver grebet i at sætte ulovlige fælder op og dømt for det", siger Egon Østergaard.

Han vil nu tage sagen op i Vildtforvaltningsrådet, som rådgiver Miljøministeren om blandt andet jagt i Danmark.

Ung grønspætte på flyvetur, måske på vej mod Fyn? Foto: John Larsen.

Hvad sker der med GRØNSPÆTTEN?

Grønspætten er siden Atlas II i 1990'erne næsten forsvundet i store dele af Nordvest- og Nordjylland. Til gengæld er den flotte spætte igen blevet fynbo under Atlas III.

AF CHARLOTTE M. MOSHØJ OG THOMAS VIKSTRØM

For en halv snes år siden, nærmere bestemt i 2006, bekendtgjorde DOF, at den danske bestand af grønspætter i løbet af de seneste 20 år måske var mere end halveret. I enkelte landsdele var den helt forsvundet, og formentlig var der nu kun få hundrede par grønspætter tilbage i Danmark, lød det dengang. Med data fra det nyeste atlasprojekt kan et blik på det foreløbige ændringskort (se side 20) give en indikation af udviklingen i grønspættens udbredelse. Her hersker der ingen tvivl om, at grønspætten er forsvundet fra flere landsdele. I Nordvestjylland og længere mod nord i Vendsyssel er der noteret en stort set ensartet tilbagegang i artens udbredelse. DOF's punkttællinger viser da også, at grønspætten nu kun bliver registreret i godt en ottendedel af de skove, hvor arten

fandtes i 1985. Dengang blev bestanden skønnet til at tælle 750-1.000 par. Øst for Storebælt er der endnu ikke registreret grønspætter. Bestandsudviklingen på landsplan er negativ, men som det foreløbige ændringskort fra Atlas III viser, er der bestemt også landsdele, hvor arten går frem. Det gælder bl.a. Sønderjylland, men først og fremmest Fyn, som nu temmelig overraskende er blevet et af artens danske kerneområder. I 2006 var situationen på Fyn ellers, at der kun var et enkelt par grønspætter registreret.

Ændringer i landskabet

Grønspætten er en stor spætte på størrelse med en allike. Den er let kendelig på sin grønne ryg og vinger, sin røde isse og nakke og det sorte parti omkring øjnene.

Grønspætten er udbredt i størstedelen af Europa, dog ikke i det nordlige Skandinavien og Finland. Den lever hovedsagelig af myrer, men også insekter, grannåle og frugt kan indgå i menuen, når myrerne er sværere at finde. Den fanger myrer ved at hakke hul i myretuen og stikke sin lange, klistrede tunge ind i tuen. Når tungen trækkes tilbage, kan både myrer, pupper og æg hænge fast. Om vinteren, når der er sne, kan grønspætten grave sig igennem sneen for at komme ned til myretuerne. Grønspætter er standfugle og opholder sig oftest i nærheden af ynglestedet hele året. Den foretrækker et habitat med et varieret skovbillede, der rummer lysninger og rigeligt med skovbryn. Det er også vigtigt for spætten, at der nær dens yngleskove findes overdrev og åbne græsarealer, hvor der er masser af myrer.

Forklaringen på ændringerne i grønspættens udbredelse og antal i Danmark skal sandsynligvis især søges i ændringer i landskabet. I løbet af de seneste årtier er overdrev, heder og enge, hvor grønspættens tidligere kunne finde rigeligt med insekter, i stigende grad groet til. Derudover er afgræsning af skovenge ikke længere lige så almindeligt som tidligere. Intensivering af landbrug med brug af kunstgødning og pesticider er ikke gunstig for myrerne, og øgning i arealer med produktionskove, frem for natur- og blandskov har derudover vist sig at have en negativ effekt på tilgængeligheden af potentielle redetræer for grønspættens. Grønspættens foretrækker nemlig el, birk og aspetræer, og gerne i skove med en høj andel af løvtræ og gamle træer.

Spredningen til Fyn

Ser man på den regionale ændring med en forskydning af arten mod syd og til Fyn og en nedgang i det nordlige Jylland, har netop ovenstående udvikling i øget produktionskov i det nordlige Jylland fundet sted, mens det sydlige Jylland og Fyn nu udgør områder med høj andel blandskov og løvskov (ref. dansk skovstatistik). Derudover har forskere i Norge fundet, at grønspætter også i højere grad nu med held spreder sig til yngre granplantager, et habitat, der i mangel på deres foretrukne primære habitat, kan være gunstigt, når det findes omgivet af mere lysåbne arealer, hvor grønspætter kan finde føde. Dette kan være en yderligere forklaring på artens ny-lige spredning til Fyn, hvor der, ud over den på landsplan relative høje andel blandskov, også netop er en del mindre granplantager. Sidst, men ikke mindst, kan grønspættens

nedgang på landsplan og sydlige lokale forøgelse skyldes, at lokale populationer i Nordjylland er decimeret som følge af isvintrene i 2009-2010, hvor man netop ud fra punkt-tællingerne ser et stort fald i bestanden på landsplan. Hårde vintre med snedække og længere tids frost er hårde mod grønspættebestandene, som jo er standfugl. Det giver høj øget dødelighed og nedgang i bestanden, som spættene kan være et årti om at genoprette. De populationer og individer, der klarer sig igennem de hårde isvintre, vil være dem, der er bosat i det gunstigste habitat, hvor fra ny naturlig spredning så sker. Dette kan også være en faktor bag spredningen fra det sydlige Jylland til Fyn.

Hvad kan vi gøre for grønspættens?

På europæisk plan har grønspættens været i fremgang fra 1985 til 2007, hvorefter effekten af isvintrene også kan aflæses i dens generelle nedgang derefter. Den fortsatte, nedadgående trend på europæisk plan er dog mindre udtalt end i Danmark. Forklaringen på det skal nok findes i det faktum, at der i Østeuropa stadig dyrkes en del lavintensivt, hovedsagelig selvforsynings-landbrug, hvor mindre landbrugsarealer danner et mosaiklandskab med omgivende naturskove og græsningseenge. Derfor ligger svaret på, hvad der skal til for at forbedre forholdene for grønspættens da også lige for: Vi skal i Danmark have mere fokus på diversiteten i landskabet og bevare de for mange arter, herunder også grønspættens, værdifulde græsningseenge og lysåbne bland- og naturskove og overdrev. Derudover kræves fortsatte undersøgelser af hvilke suboptimale habitater, som granplantager mm., der udgør et

alternativt habitat for arten, og hvorledes ændret arealudnyttelse over tid har påvirket artens udvikling og udbredelse.

Charlotte M. Moshøj og Thomas Vikstrøm er biologer i DOF og projektledere for Atlas III og Punkt-tællingsprogrammet.

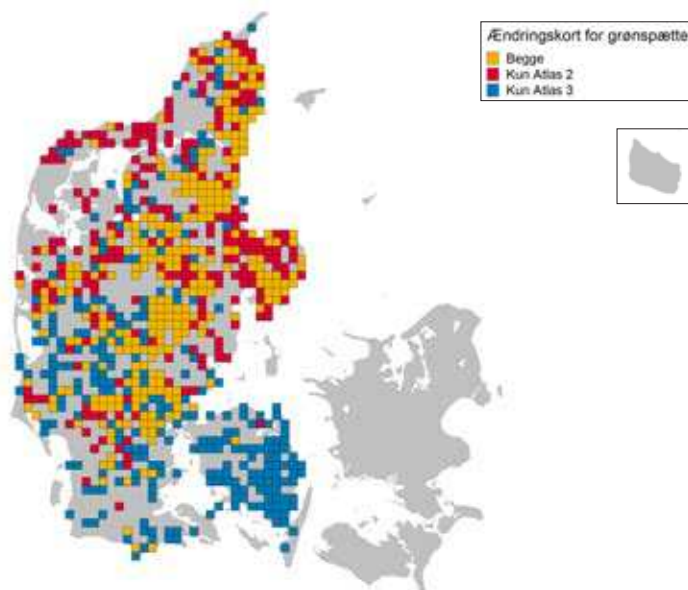
Kilder:

- Angelstam, P., & Mikusiński, G; Woodpecker assemblages in natural and managed boreal and hemiboreal forest - a review. *Annales Zoologici Fennici*, 31(1), 157-172. (1993)
- Alder, D. & Marsden, S; Characteristics of feeding-site selection by breeding Green Woodpeckers *Picus viridis* in a UK agricultural landscape, *Bird Study Vol.* 57, Iss. 1, 2010
- Dorresteijn I, Hartel T, Hanspach J, von Wehrden H, Fischer J; The Conservation Value of Traditional Rural Landscapes: The Case of Woodpeckers in Transylvania, Romania. Moen J, ed. *PLoS ONE.*; 8(6) 2013.
- Hagemeyer, W.J.M & Blair, J.M; The EBCC Atlas of Breeding Birds, Their Distribution and Abundance. European Bird Census Council (EBCC). (1997)
- Nord-Larsen, T., Johannsen, V.K, Riis-Nielsen, T., Thomsen I.M., Suadicani, K., Vesterdal, L., Gundersen, P. & Bilde-Jørgensen, B; Skove og plantager 2015, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet, Frederiksberg. (2016)
- Rolstad, J., Løken, B. & Rolstad, E; Habitat selection as a hierarchical spatial process: The green woodpecker at the northern edge of its distribution range. *Oecologia* 124: 116. (2000).

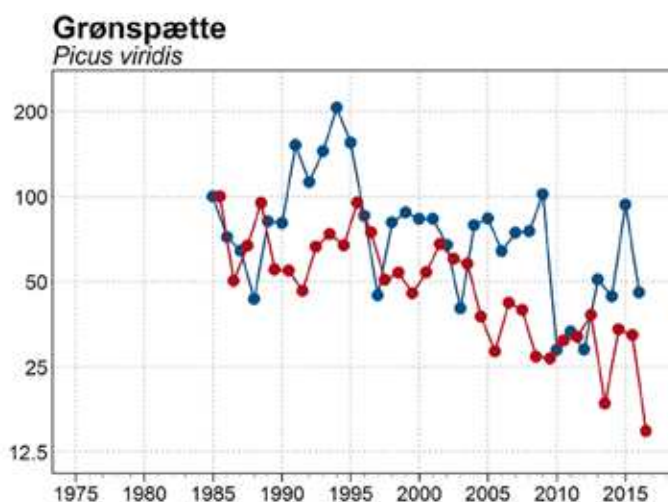

Grønspætte ved redehul. Foto: Torben Andersen.

Grafen viser grønspættens bestandsudvikling i Danmark med data fra DOF's punkttællinger. Rød kurve viser udvikling i ynglebestanden. Blå kurve udvikling i vinterbestanden.

Ændringskortet her fra Atlas II til Atlas III viser de markante ændringer i grønspættens udbredelse i Danmark gennem de sidste 20 år. Tilbagegang i det nordlige Jylland, fremgang i det sydlige Jylland og især på Fyn. Kort: Timme Nygaard.

KORT NYT

TRÆKFUGLETRÆF - NU OGSÅ I DANMARK

Dansk Ornitologisk Forening var den 30. september med i det internationale trækfugletræf EuroBirdwatch 2017.

Træffet har fundet sted hvert år siden 1993. Det er første gang, DOF deltager.

På internationalt plan deltog mere end 21.000 fuglevenner fra 41 europæiske og centralasiatiske lande, og de talte over 40 millioner trækfugle på deres imponerende efterårstræk mellem Europa og Afrika.

Herhjemme var det DOF's fuglestationer i Skagen, Gedser og Blåvand, der dannede rammen om den første danske udgave af

EuroBirdwatch. Det var en meget regnfuld lørdag, men omkring 70 nysgerrige danskere trodsede vejret og lagde vejen forbi fuglestationerne. I alt 24.548 trækfugle blev registreret her i landet.

Beskyttelse af trækfugle er ét af BirdLife-partnerskabets absolutte topprioriteter. Birdlife vurderer, at 40 procent af verdens trækfuglearter er i tilbagegang. Ødelæggelse af fuglenes yngle- og overvintringsområder og de naturområder, som fuglene bruger som rastepladser på deres lange rejse, er nogle af forklaringerne på den drastiske tilbagegang. Illegal fangst og drab på trækfugle er en anden forklaring.

En arv til Dansk Ornitologisk Forening
**ER EN GAVE FRA ÉT LIV
TIL ET ANDET**

Ved at betænke DOF i dit testamente er du — selv efter din levetid — med til at hjælpe vores truede ynglefugle & sårbare natur.

**I LØBET AF DE SIDSTE 50 ÅR
ER FIRE UD AF FEM VIBER
FORSVUNDET FRA DANMARK**

— DET SKAL VI RETTE OP PÅ!

Hvis du ønsker at donere en del af din arv til fuglene & DOF, kan du gratis oprette dit testamente hos vores advokat, Nils-Erik Norsker, som er klar til at hjælpe dig.

**77 40 10 20
NEN@NJORDLAW.COM
WWW.DOF.DK/ARV**

VIBEN

blev hans skæbne

Niels Andersen i felten. Foto: Eva Clemmensen.

Niels Andersen fra Svendborg er modtager af DOF's hæderspris for 2017. Ikke mindst for sit banebrydende arbejde med viber i det sydfynske agerland.

AF HELGE RØJLE CHRISTENSEN

Tag nu bare sangen "Jeg er havren", siger Niels Andersen. Her skriver bondedigteren Jeppe Aakjær i 1916:

"Viben fløj om Brak og Pløjemand
Og slog Kryds for baade Plov og Spand
Kryds slog Bonden ogsaa over mig
For at gi' mig Helse med paa vej"
Men Jeppe Aakjær skriver ogsaa om havren:
"Jeg har bjælder på
Mer end tyve, tror jeg, på hvert strå..."
"Jeg gik så ud i moderne havremark i mit
undersøgelsesområde ved Svendborg",
fortæller Niels Andersen.

"Jeg kunne tælle op til 50 bjælder på hvert strå. Det siger noget om, hvor meget mere produktivt landbruget er blevet siden Aakjærs tid. Ifølge Danmarks Statistik høstede de danske landmænd i 1920 1,8 tons pr. ha. Siden da er produktiviteten i landbruget mere end tredoblet, og i 2016 høstede landmændene 6,2 tons pr. ha. Men det har kostet dyrt for viberne og biodiversiteten i det hele taget", konstaterer han.

Over 1 million vibepar

Det er især viberne, som Niels Andersen har fordybet sig i. Inspireret af den amerikanske komiker W.C. Fields ord om at "Øllet

blev hans skæbne", så siger Niels selv, at "Viben blev min skæbne".
"Jeg er vokset op på en gård på Fyn. Her blev viberiget syet ind i hjernebarken under den obligatoriske roehakning"
Niels Andersen begyndte for syv ynglesæsoner siden på en metodisk registrering af de tilbageværende viber i et 1250 ha. stort landbrugsområde vest for Svendborg. I år har han for eksempel været i felten i 114 dage ud af de 122 dage mellem 1. marts og 30. juni.
Niels Andersen har kombineret den intense overvågning af sammenhængen mellem vibetrivsel og moderne landbrugs-

drift med omfattende litteraturstudier. På den baggrund skrev han i 2015 en "Vibemannual" med tips og forslag til, hvordan landmænd kan få flere viber på deres marker. Han står også fadder til "Svendborgaftalen", hvor kommunen betaler lokale landmænd kompensation for at lave vibelavninger og lærkepletter på markerne. Det er selvfølgelig Niels, der står for feltarbejdet med at følge fuglene på pletter og i lavninger.

"Vi har mistet fire ud af fem viber siden DOF's punkt-tællinger begyndte i 1976. Nu har vi kun omkring 20.000 par i Danmark. Dengang var bestanden vurderet til 100.000 par. Men går vi længere tilbage, så er tilbagegangen meget mere dramatisk", siger Niels Andersen.

"Jeg har set på DOF's senere formand Vagn Holsteins optællinger fra godset Egebjerggård på Nordfyn i 1920'erne. Der var 600 par viber på 1200 hektar landbrugsjord, altså 0,5 par pr. ha. Overført til hele Danmark giver det over 1.3 mio. par viber dengang for snart hundrede år siden. Med sådan en tilbagegang burde viben i virkeligheden på rødlisten over truede arter", siger han.

Nøjsom mand i felten

Her i 2017 var det kun ni par viber, som Niels Andersen kunne registrere på sine 114 dage i felten.

"Man lærer at være nøjsom", som han udtrykker det.

Årsagen var primært et tørt forår, så Niels' rapport i år får titlen "Vibetørke".

I 2016 var foråret vådt, og det skabte grundlag for hele 18 par viber i området! Rapporten fik derfor titlen "Jo vådere, jo viber".

Går det skidt for viben, så går det til gengæld udmærket med respekten for Niels Andersens arbejde.

Vibemannualen er blevet vel modtaget og drøftet på formandsniveau mellem DOF og landbrugets organisation Landbrug og Fødevarer. Landbrugets videnscenter SEGES har brugt den som grundlag for en kampagne overfor landmændene om at tage mere hensyn til viberne i markdriften. Og nu får Niels Andersen altså DOF's årlige hæderspris for sin indsats.

"Jeg har været medlem af DOF i mere end 50 år. Dengang synes jeg, at det var en ære overhovedet at være medlem af foreningen. Nu får jeg så foreningens hæderspris. Det er jeg meget stolt af", siger han.

"Blå fuglebog"

- Niels Andersen
- Medforfatter af "Øerne omkring Fyn, en beskrivelse af 85 fynske småøer og deres naturforhold", Fredningsstyrelsen 1977.
- Forfatter af Fugle og natur ved Svendborg. DOF-Fyn 2010.
- Medforfatter af "Mere natur til Fyn fynboer og fynsk fugleliv" Inspirationskatalog til Den Danske Naturfond. DOF-Fyn 2015.
- Forfatter af Vibemannual 2015
- Årets DOF-Fynbo 2015.
- Laver årlige rapporter under overskriften "Vibeforår i landbrugslandet"
- Medlem af DOF-Fyns Naturpolitiske Udvalg.
- Medlem af Grønt Råd, Svendborg for DOF.
- Medlem af Vandrådet for hovedoplandet Det Sydfynske Øhav for DOF.
- Medlem af DOF's Landbrugsgruppe.

Lærkepletter i marken, også et resultat af "Svendborgaftalen". Foto: Niels Andersen.
Foto af viben: Albert Steen-Hansen

En produktiv vibelavning. Foto: Niels Andersen.

Unge danskere kæmper for TRÆKFUGLE PÅ MALTA

AF HANNA MANDRUP, PETER KYVSGAARD OG MADS ODDERSHEDE.

21-årige Hanna Mandrup og 26-årige Peter Kyvsgaard var i september en uge på Malta for at passe på de mange tusinde trækfugle, der passerer østaten i Middelhavet på deres vej sydover.

Skudt ung flamingo, som senere døde af sine sår. Foto: Nicholas Barbara

Hanna og Peter var på Malta som vindere af DOF's konkurrence om et ophold som naturaktivist på den årlige Raptor Camp. Her samles fuglevenner fra mange lande hvert efterår for at kæmpe mod den omfattende ulovlige jagt, der foregår på øen. Med på lejren var også Mads Oddershede fra DOF. Her er et udpluk af deres dagsrapporter om begivenhederne.

24. september:

En dag på Raptor Camp starter med, at man kl. 5.15 kører ud i forskellige områder for at dække øen bedst muligt. Disse hold og lokaliteter skaber forskellige oplevelser, hvilket morgens vagt vidner om. Peter "slap" med at se røven på en tydeligt utilfreds "jæger", men derudover satte et voldsomt uvejr en stopper for aktiviteten. Hanna kom meget tidligt helt tæt på to af ofrene for ulovlige skyderier. En lokal så tidligt i morges en stor flamingo blive skudt og styrtede til jorden og slog alarm. Hanna rykkede ud med et hold fra Raptor Camp og fik fragtet den unge flamingo til en dyrlæge. Skaderne fra skuddene var desværre så slemme, at flamingoen ikke stod til at redde. Kort efter modtog holdet en melding om endnu en skudt flamingo, som de bragte til behandling. Denne fugl, som er voksen, ser heldigvis ud til at komme sig.

25. september:

To hold blev kaldt ud til fredede fugle, som var meldt skudt. Den ene var en rørhøg, der var på privat grund. Et af problemerne i Malta er netop de mange private grunde, der gør, at folk fra campen er nødt til at vente på politiet for at komme ind til tilskadekomne fugle. Desværre er beredvilligheden meget svingende blandt patruljer og vagtcentral. Men i går lykkedes det at indfange den tilskadekomne rørhøg i samarbejde med politiet.

26. september:

I går aftes kom tre hvide storke ind fra havet og valgte at slå sig ned midt i byen. Storke er fredede og samtidig nogle af de mest sårbare fugle, når det kommer til at blive skudt. De kan være mange penge værd på det sorte marked og er desuden et yndet trofæ. Det betød, at de måtte overvåges konstant. Derfor delte Raptor Camp sig i forskellige nattevagter for at sikre fuglene. Det sker nemlig ikke sjældent, at folk sniger sig ind på skudhold i mørket og skyder fredede fugle. Storkene overlevede heldigvis natten, og i morges blev alle morgenvagterne fordelt, så vi hurtigt kunne nå frem til steder, hvor det kunne forventes, at storkene ville flyve forbi på vej videre mod Afrika. De tre hvide storke har virkelig kostet mange mandetimer det sidste døgn, men for et par timer siden tog de luft under vingerne og fortsatte rejsen mod Afrika uden beskydninger.

27. september:

Den tidligere voksne skudte flamingo fra i søndags blev i går sat ud i et naturreservat. I dag fik vi et gensyn med netop denne flamingo - denne gang kun et kort stykke fra vores hotel, hvilket heldigvis viser, at den må have det godt og er i stand til at flyve! Nu krydser vi bare fingre for, at den hurtigt flyver videre...

29. september:

Kampen mod krybskytteri fortsætter på Malta. Vi ser dagligt lovovertrædelser, selvom der har været langt mellem fuglene de sidste par dage. Vi har bl.a. dokumenteret ulovlig nedskydning af flere falke og én natrav, og en lang række mindre ulovligheder. To af sagerne er overdraget til det maltesiske politi. Mine sidste observationer idag var en ung jæger, der forsøgte at lokke natravne til sig med et tørklæde. Og lidt senere en lærkefalk, der jagede flagermus i det sidste aftenlys. Malta byder på mange op- og nedture.

30. september:

Vi er nu på vej hjem igen efter en uge her, og det har virkelig været imponerende at se, hvor meget arbejde de frivillige gør for fuglene og mod den ulovlige jagt! Morgenvagterne er startet kl. 5 hver morgen, og hvis der kommer overnattende fugle, som de hvide storke tidligere på ugen, er der hurtigt nogen, som melder sig til en nattevagt. Mange af de frivillige kommer igen år efter år for at hjælpe til, og nogle hjælper endda til flere gange om året - det er altså vildt!

De tre hvide storke, som blev mandsopdækket. Foto: Raptor Camp.

Fotos: Raptor Camp

Hanna Mandrup på en observationspost. I baggrunden er det Peter Kyvsgaard, der filmer.

Mads Oddershede i felten på Malta.

Velkommen her!

Ombygningen af Fuglenes Hus i København er nu fuldbåret. Målet med den ny indretning er i høj grad at åbne huset for Dansk Ornitologisk Forenings medlemmer.

Det begyndte i 2011. DOF overtog 2. salen i Fuglenes Hus på Vesterbrogade 140 fra en lejer. Salen blev indrettet til kontorer og arbejdsplads for medarbejderne i den voksende naturvidenskabelige afdeling i DOF.

Men det var kun begyndelsen. Der var behov for en fase 2: "Alle husets el-installationer var 30 år gamle og slet ikke optimeret til moderne kontordrift med masser af IT. Desuden trængte resten af huset til at blive renoveret", siger DOF's økonomi- og souschef Lars Engmark, der har været projektleder på ombygningen.

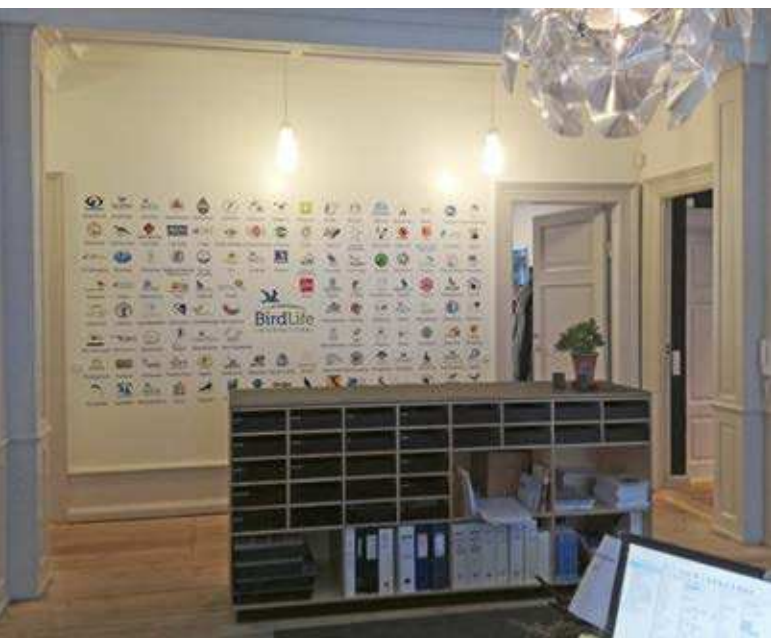
I fase 2 er Naturbutikken blevet ombygget, udvidet og åbnet op for kunder og medlemmer. I tilknytning til butikken er der lavet en lounge med bløde stole, hvor kunder og medlemmer kan samles til en fuglesnak eller et møde. De besøgende i Fuglenes Hus bliver nu modtaget i en ny reception, og der er lavet ekstra mødelokaler til medlemmernes aktiviteter.

Overalt i huset er der kommet fuglekunst op at hænge på de nymalede vægge, og selv bagtrappen har fået en overhaling.

"Hele ideen er at gøre huset mere attraktivt for DOF's medlemmer og andre besøgende. Vi ønsker at skabe større synlighed om vores arbejde for fuglene, og folk er meget velkomne til at kigge ind", understreger Lars Engmark.

Hele ombygningen har kostet 3 mio. kroner, som er finansieret med opsparret likviditet. Det påfører derfor ikke foreningen nye udgifter.

hrc

SÆT X I KALENDEREN

– torsdag den 23. november kl. 15 til 18

Dansk Ornitologisk Forening & Fugleværnsfonden inviterer til housewarming i det ny-renoverede Fuglenes Hus, hvor begge organisationer har hovedsæde. I løbet af det sidste års tid er hele huset blevet renoveret med respekt for den gældende fredning. Ikke nok med det, så har Naturbutikken også fået en stor makeover. Omsider er byggerodet ovre, og vi er stolte og glade for at kunne invitere dig til åbent hus.

Udover at se huset og nippe til et køligt glas kan du møde medarbejdere og frivillige fra både fonden og foreningen. Desuden vil der være flere spændende oplæg i løbet af eftermiddagen:

- Arkitekt, ERIK BRANDT DAM, fortæller om sine tanker bag byggesagen
- HANS HARRESTRUP, formand for DOF København, fortæller om DOFs største lokalafdeling
- SØREN RING fortæller via eksemplificering om Fugleværnsfondens arbejde
- MARK DESHOLM, leder af DOFs naturfaglige afdeling, fortæller om DOFs store Atlas-projekt

Fugleværnsfonden

TAITA-APALIS

– en kamp for overlevelse

Taita-apalis. Foto: Luca Borghesio

DOF kører i øjeblikket et treårigt program for natur- og fuglebeskyttelse i Kenya, Uganda og Nepal sammen med de lokale BirdLife partnere. Specialestuderende Rie Jensen har deltaget i et projekt i Kenya, der går ud på at redde den lille sangfugl Taita-apalis. Det haster, for der er måske færre end 200 tilbage...

AF RIE JENSEN

Taita-apalis er en af de tre endemiske fuglearter, som kan findes i Taita Hills; et af BirdLife's Important Bird Areas (IBA) i det sydlige Kenya. Fuglen findes altså kun det ene sted i verden.

Som den mest sjældne fugl af de tre, og kritisk truet på IUCN's Rødliste, er apalisen en næsten usynlig fugl. Kender man dens karakteristiske sang, som er en duet mellem hannen og hunnen, er den dog let at finde - hvis man vel og mærke ved, hvor man skal lede!

De seneste populationsestimater viser, at der måske er færre end 200 individer tilbage på verdensplan. Taita-apalisens foretrukne habitat er skovåbninger med en tæt bundvegetation, eller buskland, hvor den gerne bygger sin rede i 1-2 meters højde. Den fouragerer i flere lag af vegetationen, således både i trækronerne, men også gerne tæt på jorden, hvor den undgår områder med eksotisk beplantning. De voksne fugle lever mest af insekter, som de også bringer hjem til ungerne, og de får typisk 2-3 unger på vingerne, hvis de er så heldige at overleve.

Rie Jensen i færd med at tælle insekter - og vi undgår for alt i verden, at safarimyrene kravler op i vores bukser!

*Udsigten fra Vuria, hvor jeg tilbragte det meste af min tid.
Foto: Rie Jensen.*

Sykes' marekat findes bl.a. i Ngangao, men er ikke endemisk. Foto: Rie Jensen.

Nærbillede af Taita-apalis, en adult han, taget i forbindelse med ringmærkning. Foto: Luca Borghesio.

Lav ynglesucces

Ynglesuccesen er nemlig meget lav for tropiske fugle, og når der både er høj prædation, forstyrrelser fra menneskelige aktiviteter, opsplittning af artens levesteder og klimaforandringer, så er der mange forhindringer i vejen for, at denne lille fugl får ført næste generation ud i livet.

Ud af 104 reder fundet i den seneste ynglesæson blev kun 15 succesfulde, og

tallene viser, at ynglesuccesen i nogle af skovresterne med Taita-apalis er højere end andre. Data fra to års intensiv redeftersøgning tyder på, at ynglesuccesen er højere, jo højere oppe på bjerget den yngler.

Ikke alle de skovrester (fragmenter), hvor fuglen yngler, er under beskyttelse. Artens bastion i området Vuria dør i disse år med menneskelige forstyrrelser og træhugst. Seneste ynglesæson (november 2016-februar 2017) har været under et endnu højere pres, da der har været tørke på grund af La Niña vejrfænomenet (se faktaboks).

Taita-apalis yngler som andre tropiske fugle på dette tidspunkt af året i den korte regntid i Østafrika, fordi regnen følges af et stigende antal af insekter, som fuglene kan mæske sig i. Men i denne sæson var der ingen tegn på yngleaktivitet i et af fragmenterne, Ngangao (som er fragmentet i den laveste højde), og yngleaktiviteterne var over halvanden måned forsinket, før der blev fundet reder med æg. Dette

medfører en yderst forkortet yngletid med muligt begrænsede fødemængder til at opfostre ungerne på.

Plan for at redde fuglen

Der er på baggrund af artens tilstand blevet udarbejdet en plan for, hvordan arten kan reddes fra at uddø. En af BirdLife's partnere, Nature Kenya, arbejder på at købe land, som Taita-apalis lever i, og som i øjeblikket er delvis opdyrket af lokale bønder. Jorden i Taita Hills er meget frugtbar, og det er derfor ikke let af få fingrene i denne jord. Nogle af områderne har været hærget af skovbrande i forbindelse med fjernelse af eksotiske træer, som engang blev plantet for at imødekomme de lokale store behov for træ til huslige formål, såsom madlavning. Efter skovbrandene har man plantet nye små hjemmehørende træer, så skoven kan vokse frem som før brandene. Andre initiativer som sommerfugle opdræt og honningproduktion bliver også ført ud i lokalområdet i et håb om, at de lokale vil værne om deres natur i stedet for at ødelægge den.

FAKTA:

La Niña og tørken

La Niña opstår hvert andet til syvende år, og er El Niño's modstykke - de to vejrfænomener ses dog aldrig samtidigt. La Niña ses ved, at havtemperaturerne i Stillehavet falder en halv til to grader under normalen, og effekterne kan ses på hele kloden. I Nordeuropa oplever vi varmere temperaturer og mere nedbør end normalt. På det afrikanske kontinent bliver det koldere og vådere i det sydlige og vestlige Afrika, typisk medfølger der katastrofale oversvømmelser. I det nordøstlige Kenya bliver det dog varmere end normalt, og nedbøren er reduceret. Kenya er blandt de lande, der har været hårdt presset af fænomenet i år.

Gruppebillede af holdet på projektet: Fra venstre: Benj Opreis (hollandsk frivillig), Rie Jensen, Maina Gichia (senior feltassistent), Lawrence Wagura (National Museums of Kenya) og Luca Borghesio (National Museums of Kenya).

I den mest uberørte af fragmenterne, hvor Taita-apalis findes, er der blevet bygget et besøgscenter, hvor turister er velkomne til at leje telte, mens de besøger området. Ngangao er en smuk, dog lille, naturlig skov med gamle, tårnhøje træer, lianer og et rigt dyre og planteliv. Jeg boede selv på centret i forbindelse med mit feltarbejde i Taita Hills.

For to af arterne, Taita-apalis og en anden sjældnen og truet fugl, Taitadrossel, Taita Thrush, bliver der hvert år arbejdet hårdt på at optælle reder og farvemærke individer. Dette gør man for at få et overblik over, hvor stor ynglesuccesen er, hvor gamle de kan blive, og om de nogensinde flytter til et andet af fragmenterne. Sidstnævnte er dog ikke tilfældet, da man aldrig har fundet et individ i et andet fragment end dens hjemsted (her mener jeg det sted, hvert individ er udklækket).

Kamerafælder og insekttælling

Jeg var så heldig at komme i kontakt med Luca Borghesio (videnskabelig medarbejder på National Museums of Kenya), der har arbejdet med Taita-apalis og Taita Thrush i de sidste mange år, og som havde et projekt klar til mig. Jeg var i felten i to måneder henover november og december, hvor jeg indsamlede værdifulde data om Taita-apalis. På grund af den svingende ynglesucces vil vi gerne finde ud af, om fødetilgængeligheden

i de forskellige fragmenter i forskellige højder afspejler ynglesuccesen. Derfor satte vi små kamerafælder op foran reder med unger eller æg, for at finde ud af, hvor ofte forældrene besøger reden, hvad de bringer til reden af føde, og hvilke prædatorer der tager afkommet. Derudover har jeg også indsamlet insekter for at finde ud af hvor meget føde, der er tilgængeligt i de forskellige fragmenter. Det var en vild oplevelse at få lov at komme til Kenya med mit speciale og bo hos de lokale i smukke omgivelser. Jeg er i skrivende stund stadig i gang med at analysere billederne fra turen, hvor mine assistenter fortsatte mit arbejde indtil slutningen af februar, og det resulterede i næsten en halv million billeder, som jeg er i færd med at kigge igennem.

Da der tidligere har været et dramatisk fald i antallet af Taita-apaliser, er det nervepirrende at se effekterne på populationen næste år. Det var både hårdt at se den barske hverdag for de fattige lokale med fejlende afgrøder, og at komme hen til en Taita-apalis rede og finde ud af, at en af de lokales køer har trampet henover reden, som derfor er blevet forladt.

Rie Jensen er specialestuderende i biologi på Københavns Universitet. Projektet er udarbejdet i samarbejde med Luca Borghesio og Mwangi Githiru fra National Museums of Kenya.

KORT NYT

GODT NYT FOR HORTULANER I FRANKRIG

Den franske økologiminister Nicolas Hulot har lovet at stoppe den storstilede fældefangst af hortulaner, som blandt nogle franskmænd betragtes som en delikatess, om end en noget bizar en af slagsen. De smukke småfugle bliver nemlig blindet, opfedet i bure og senere druknet i brandy og stegt, hvorefter de tygges med ben og det hele. Fuglen skal endda spises med en middagssserviet over hovedet angiveligt for at undgå, at den rige aroma går tabt. Man kunne grine af dette besynderlige ritual, hvis ikke det var for de alvorlige konsekvenser for bestanden af hortulaner i Europa. Omkring 30.000 hortulaner fanges hvert år i Frankrig på trækket mellem Østeuropa og Vestafrika. Arten er gået tilbage med op til 84 pct. i Europa siden 1980. Efter mange års kampagne fra BirdLife France og pres fra EU Kommissionen erklærede økologiminister Nicolas Hulot så den 8. august 2017, at fældefangsten af hortulaner er ulovlig og må stoppes:

"Fangsten udgør en signifikant risiko for artens overlevelse, fordi artens naturlige miljø og levesteder også er truet af klimaændringer og byudvikling", lød ministerens begrundelse blandt andet.

Læs flere internationale fuglenyheder på www.birdlife.org

VIL DU HJÆLPE ådselgribbene i Kaukasus?

Ådselgribbene i Kaukasus skal tælles og kortlægges. Foto: John Larsen.

AF MADSD ODDERSHEDE, DOF

Takket være DOF's partnerskab med BirdLife International får danske fuglekiggere nu muligheden for at deltage i et internationalt projekt, der skal kortlægge bestanden af ådselgribbe i Kaukasus.

Tællingerne foregår i Aserbajdsjan, Georgien og ikke mindst Armenien, hvor de danske deltagere vil opholde sig i perioden 13.-24. maj 2018. Hele turen starter dog ikke med ådselgribbe, men med en masse andre lækkerier, bl.a. Kaukasus' "Big 5", som tæller: kaukasiske gransanger, kaukasiske kongehøne, sort urfugl, stor rosenfinke og bjergrødstjert. Sammen med den svenske delegation, som ugen forinden

dækker Georgien, rejser deltagerne nemlig til Kazbegi i Georgien for at opleve det fantastiske fugleliv dér.

Herefter vender de danske deltagere tilbage til Armenien, hvor tællingen af ådselgribbe finder sted.

Hvordan ser sådan en dag ud?

En typisk dag starter tidligt om morgenen. Her bliver de ni danske pladser fordelt på tre hold, som sammen med en eller to lokale guides kører i transekt og scanner klipper og bjergsider for reder og fouragerende ådselgribbe. Langt størstedelen af dette foregår i bilen, men man må indregne visse gåture. Efter en dag fyldt med fugle og smukke landskaber samles alle

deltagerne på dagens overnatningssted, som typisk vil være et hotel eller hostel, og spiser sammen på en lokal restaurant. Muligvis vil et par af nætterne foregå i telt, men det er endnu ikke fastlagt.

Hvad koster det, og hvem kan deltage?

Der er i alt ni pladser, hvoraf to er reserveret til ungdomsmedlemmer i DOF. Der er ikke krav om andre forudsætninger end lysten til at bidrage til vigtigt beskyttelsesarbejde. Prisen for turen er 900 Euro, som dækker alt undtagen fly, forsikring og andre personlige udgifter.

Du kan læse mere om undersøgelsen og området på www.batumibirding.com og dof.dk

DOF vært for Europas fuglevenner

DOF dannede den 20. til 22. september rammen om et stort naturpolisk møde for europæiske BirdLife-partnere. Mødet mundede ud i en række konkrete indstillinger til EU-Kommissionen om blandt andet en revidering af EU's Miljøstraffedirektiv, som bør indeholde strengere straffe til personer, der forbryder sig mod naturen. Ligeledes blev Kommissionens handleplan for EU's naturdirektiver frem mod 2020, som skal forbedre implementeringen og håndtælingen af direktiverne nationalt, diskuteret, ligesom BirdLife's forhandlingsposition ved de kommende EU budgetforhandlinger blev godkendt af de fremmødte.

I de kommende år forhandles et nyt EU-budget, som bliver gældende efter 2020. Udfaldet af forhandlingerne bliver afgørende for den fremtidige finansiering af beskyttelsen af den europæiske biodiversitet, som er i drastisk tilbagegang. Det

Tekst og foto: Toke F. Nyborg

fremtidige EU-budget får også indflydelse på forhandlingerne om reformeringen af den fælles europæiske landbrugspolitik, som BirdLife er dybt involveret i sammen med blandt andet DOF.

BirdLife advokerer blandt andet for et opgør med den nuværende søjletænkning,

hvor søjle et er den direkte landbrugsstøtte og markedsordning og søjle to er landdistriktspolitikken, som fokuserer på miljø- og udviklingsprogrammer. I stedet bør EU oprette en række forskellige fonde herunder en ny natur- og biodiversitetsfond, som hvert år allokeres 15 milliarder euro..

Foto: Poul Reib

Tag på seniorture med DOF

Glæd dig sammen med os! Tag på ture for pensionister, efterlønsmodtagere og alle andre med hverdage til rådighed.

Kom med på de mange ture, som arrangeres specielt for seniorer. Mød jævnaldrende, glæd dig over naturen og fuglelivet på alle tider af året. Du behøver ikke at

være ekspert for at deltage! På de kommende sider her i bladet kan du finde seniorture under følgende lokalafdelinger:

Gråmejserne – DOF Nordjylland
Gråspurve – DOF Vestjylland
Gråkragerne – DOF Østjylland
Grågæssene – DOF København

DOF Bornholm

Kontakt

Formand: Carsten Andersen, Bagå 1, 3790 Hasle
Tlf. 56 96 22 40, bornholm@dof.dk

Lokalbladet "Gaddisijn"

E-mail: lclemme@mail.dk / www.dof-bornholm.dk

For yderligere information samt møde- og turbeskrivelser henvises til DOF-Bornholms hjemmeside på www.dof-bornholm.dk.

MØDER

Status over Danmarks syv uglearter tors. 23/11 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek (salen), Rønne. Formand for DOF's uglegruppe og fuglefotograf Klaus Dichmann holder foredrag og viser billeder.

Mine fugle – dine fugle tirs. 23/1 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek. Eilif S. Bendtsen vil først fortælle om en rejse til Antarktis, Falklandsøerne og Sydgeorgien og Kåre Kristiansen fortsætter med en rejsebeskrivelse fra en tur til det nordøstlige Indien i februar 2017.

Generalforsamling tirs. 13/2 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek. Dagsorden ifølge vedtægterne. Derefter et underholdende indslag af Carsten Andersen fra en tur til Cypren.

TURE

Vandstæretur lør. 11/11 kl. 10. P-pladsen ved Bobbebro, Helligdomsvej, Gudhjem. Turledere: Merete Mortensen (tlf. 30955648) og Birthe Egebjerg (tlf. 61113335).

Skåne, den nordøstlige del – "Ørnetur" lør. 2/12. Start Rønne, Færgeterminalen kl. 6.15, slut Rønne kl. 21.50. Pris forventet tæt på 325 kr., som vil dække bustransport i Sverige. Du står selv for billet til færgeren og forplejning. Turledere: Kåre Kristiansen (tlf. 20431205) og Carsten Andersen.

Månedstur den første søndag i hver måned kl. 10.00. Datoerne 3/12, 7/1 og 4/2. P-plads ved Koldekilde/Segenvej/Almindingsvej. Turleder Eilif S. Bendtsen (tlf. 23488004). 7/1 slås månedsturen sammen med "Tur ud i det grå".

Hasle Flak med gløgg og æbleskiver søn. 10/12 kl. 10. Hasle Røgeri, Søndre Bæk 20, 3790 Hasle. Turledere: Kell Olsen (tlf. 23242008) og Karsten Rasmussen.

Vintertur ved Rønne Havn søn. 28/1 kl. 10. Velkomstcentret. Turleder: Eilif S. Bendtsen (tlf. 23488004).

DOF København

Vesterbrogade 140, 1620 København V., kbh@dof.dk, www.dofkbh.dk

Fugleture for DOF Københavns medlemmer arrangeres af DOF Travel, Seniorudvalget, Køgegruppen og Roskildegruppen.

DOF Travels ture er annonceret på www.doftravel.dk

Se øvrige ture og møder på www.dofkbh.dk, www.dofkoege.dk og www.dof-roskilde.dk

Betaling af turene:

DOF Travel Københavnsafdelingen, Dansk Ornitologisk Forening, Giro 807 3333. E-mail: travel@dof.dk, www.doftravel.dk

Tirsdagsvagtens kontaktoplysninger: Træffetid hver tirsdag fra kl. 18.30-20.00 Tlf. 33283800

MØDER

Nordøstsibirien tors. 11/1 kl. 19.30 i Fuglenes Hus. Biolog Christian A. Jensen fortæller om og viser fotos fra en ekspedition til Chukotka sommeren 2017.

Pingviner og stormfugle i Sydpolarhavet og Antarktis tors. 1/2 kl. 19.30 i Fuglenes Hus. Foredragsholder er biolog og ekspeditionsleder Lars Maltha Rasmussen.

Grågæssene

FOREDRAG

Alle foredrag afholdes i Vanløse Kulturhus, Frode Jacobsens Plads 4, Vanløse. Tæt ved S-tog og Metro. Starttidspunkt kl. 13. Entré 20 kr. Kaffe/te og chokolade til 20 kr. kan købes fra kl. 12.30.

Fugle på Færøerne ons. 8/11 kl. 13. Søren Sørensen fortæller om gode fuglelokalteter på øerne i Nordatlanten – med noget om fjeldhedens og kystens fugle samt om havfugle. Desuden noget om trækfugle fra det meste af den nordlige halvkugle, både regelmæssige og sjældne.

Japan og Svalbard ons. 6/12 kl. 13. Jette Bjerregaard fortæller om sine oplevelser på Svalbard op til pakisen med isbjørn, hvalros, polarlomvie, rider og snespurv m.v. – I Japan ved vintertide var det specielt tre arter det handlede om; sneaber, dansende indiske traner og beringshavørn.

Trinidad & Tobago ons. 17/1 kl. 13. Carsten Andersen fortæller at Trinidad og Tobago byder ornitologen på den mest omfattende artsliste blandt de Caribiske øer. Her er der mulighed for at få indblik i disse lettilgængelige øers natur og fugleliv i ord og billeder. Vi skal bl.a. stifte bekendtskab med tangarer, rød ibis og en masse kolibrer.

Grågåssene

Hverdags-
TURE

Bustur til Tystrup Bavelse og Tamosen ons. 15/11 kl. 8 - 17 (bemærk det senere starttidspunkt). Vi mødes ved Ballerup Rådhus og kører efter opsamling på pendlerparkeringspladsen ved frakørsel 31A/Solrød Syd til Bavelse Kirke. Max 35 deltagere. Indbetal 260,- kr på bankkonto reg. nr. 9541 konto nr. 60072035, DOF København, Seniorudvalget senest 30/10. Husk ved betaling at anføre hvis du ikke stiger på i Ballerup. Efter d. 8/11 kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup.

Tur i egne biler til Alsønderup Engsø m.v. ons. 29/11 kl. 9 - 14. P-pladsen ved Nejede Vesterskov. Vi går til fugletårnet. Herfra kører vi til Pøleåens udløb i Arresø eller til Strødam Engsø/Solbjerg Engsø. Med lidt held ser vi havørn, gæs og ænder. Obligatorisk tilmelding til Pamela Bartholomeusz (tlf. 24824345) af hensyn til evt. opsamling.

Juletur til Tueholmsøen i Vallensbæk ons. 13/12 kl. 10 - 14. Foran restaurant Mosen, Rendsagerej 5, Vallensbæk. Vi går en tur rundt om Tueholm Sø hvor vi ser på fuglene på vandet og prøver at finde Thomas på bjerget, inden vi sætter os i et shelter og hygger med de medbragte lækkerier.

Tur i egne biler til Rådved og Dyrehaven ons. 10/1 kl. 10 - 14. Vi mødes ved Stampen og går via Rådved til Dyrehaven. Undervejs ser vi efter vandstær, ravn, spætter m.v. Obligatorisk tilmelding til Pamela Bartholomeusz (tlf. 24824345) af hensyn til evt. opsamling.

Flerdagstur i bus til Skåne Tranås tirs. 30/1 kl. 7 - tors. 1/2 kl. 17. Vi mødes ved Ballerup Rådhus og kører efter opsamling i Tårnby på den traditionsrige vinter tur til Sverige. Vi bor på Skåne Tranås vandrehjem i dobbeltværelser med eget bad/toilet. Max 26 deltagere. Indbetal 2250,- kr på bankkonto reg. nr. 9541, konto nr. 60072035, DOF København, Seniorudvalget senest 15/11. Der er mulighed for få enkeltværelser med fælles bad/toilet til en merpris på 500 kr. Prisen er inkl. bus, to overnatninger, linnedpakke, 2 x morgenmad og 2 x middag. Frokost som indtages i felten, må du selv sørge for. Husk ved betaling at anføre hvis du ikke stiger på i Ballerup. Efter 2/1 kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup.

Køge Bugt

LOKAL

Læs mere om vores ture og møder på www.dofkoege.dk

MØDER

Fugle i Oman tors. 30/11 kl. 19. Køge Bibliotek, Kirkestræde 18. Stig Jensen fortæller om fugle og natur i Oman ledsaget af billeder.

Billedaften tirs. 23/1 kl. 19. Det grønne Hus, Vestergade 3C Køge. Kom og fortæl og vis dine billeder. Gitte og Allan (tlf. 42454219) lægger ud med at vise havfugle fra de britiske øer.

TURE

Køge Sydstrand lør. 18/11 kl. 9-12. P-plads syd for Hotel Comwell. Chance for bjerglærke, islandsk rødben m.v. Turleder Søren Mygind (tlf. 22354550)

Strøby Ladeplads tors. 28/12 kl. 10-13. P-pladsen ved Vejs Ende, Strøby Ladeplads. Tur langs stranden og i Magleby Skov. Chance for havlit, bjergand, lille skallesluger og småfugle i skoven. Turleder: Søren Mygind (tlf. 22354550)

Sortgrå ryler, gæs og røde glenter i Vestsjælland lør. 13/1 kl. 9. Ølby Station ved Føtex. Heldagstur. Turleder: Bjarne Bo Jensen (tlf. 51490721).

Ørnetur til Skåne lør. 3/2 kl. 7.35 - 19. Ølby Station. Bustur til Fyledalen, Sövdeshöj og Krankeshöj med mulighed for havørn, kongeørn, røde glenter og mange gæs. Tilmelding foretages ved senest 15/1 at indbetale 300,- kr. pr. person til reg. nr. 1438, konto nr. 6446478190 mærket med navn og "ørn". Hjemmeboende børn i selskab med forældre koster 50,- kr. Turleder Søren Mygind (tlf. 22354550). Husk pas.

Nordsjælland

LOKAL

DOF Nordsjælland

Du kan læse om alle DOF Nordsjællands ture og møder på hjemmesiden www.dofnordsj.dk

Roskilde

LOKAL

Du kan læse om alle DOF-Roskildes ture og møder på hjemmesiden www.dof-roskilde.dk

Storstrøm

DOF Storstrøm

Kontakt

Michael Thelander, Løjtoftevej 175, 4900 Nakskov, Tlf. 54 92 83 46
E-mail: m.thelander@post.tele.dk
Læs mere på hjemmesiden: www.dofstor.dk.

MØDER

Guldborgsund Kommunes grønne tiltag tirs. 2/11 kl. 19-22. Lokale F006 Sofieskolen, Merkurs Plads 4, Nykøbing Falster. Anita Petersen fra Guldborgsund Kommune vil fortælle om kommunens grønne tiltag i årene frem og opdatere om Bøtøskoven. Kontakt: Benny Steinmejer (tlf. 25143939, e-mail: benny.kohavevej@gmail.com).

Kursus om måger og andre søfugle fre. 3/11 - søn. 5/11. Motel Stege, Provstestræde 4 i Stege. Klaus Malling Olsen fortæller om måger og andre søfugle. Flere ture henover weekenden. Kontakt: Henning Gøtz (tlf. 25403373, e-mail: henning.vordingborg@gmail.com).

Equador og Galapagos tirs. 7/11 kl. 19-22. Mødested: Allerslev Gl. Skole, Enghavevej 2B Allerslev. Lotte Stawitzki kommer og fortæller om en rejse til Equador og Galapagos. Kontakt: Bente Larsen (tlf. 24616626).

"Europa på tværs" tors. 16/11 kl. 19-22. Lokale 2 Haslev Bibliotek, Jernbanegade 62, Haslev. Ole Gabrielsen viser fuglebilleder fra Europa. Anita Petersen fra Guldborgsund kommune vil fortælle om kommunens grønne tiltag i årene frem og opdatere om Bøtøskoven. Kontakt: Leif Tureby (tlf. 56316095).

Ordet er frit tirs. 5/12 kl. 19-22. Allerslev Gl. Skole, Enghavevej 2B, Allerslev. Dem der har lyst, kommer og deler en god naturoplevelse med os andre. Kontakt: Bente Larsen (tlf. 24616626).

Julemøde tors. 7/12 kl. 19-22. Lokale F006 Sofieskolen, Merkurs Plads 4, Nykøbing Falster. Asbjørn viser billeder og der serveres gløgg og æbleskiver. Kontakt: Benny Steinmejer (tlf. 25143939 e-mail: benny.kohavevej@gmail.com).

Fugle og sommerfugle fra nær og fjern tors. 14/12 kl. 19-22. Lokale 2 Haslev Bibliotek, Jernbanegade 62, Haslev. Bo Tureby viser billeder. Kontakt: Leif Tureby (tlf. 56316095)

Billeder fra Galapagos tors. 4/1 kl. 19-22. Lokale F006 Sofieskolen, Merkurs Plads 4, Nykøbing Falster. Leif Schack-Nielsen fortæller og viser billeder fra sin tur til Galapagos. Kontakt: Benny Steinmejer (tlf. 25143939 e-mail: benny.kohavevej@gmail.com).

Tibet - en rejseoplevelse tirs. 9/1 kl. 19-22. Allerslev Gl. Skole, Enghavevej 2B, Allerslev. Mads Elley fortæller om en rejseoplevelse i Tibet. Kontakt: Bente Larsen (tlf. 24616626).

Møde om Aage V. Jensen Naturfond tors. 1/2 kl. 19-22. Lokale F006 Sofieskolen, Merkurs Plads 4, Nykøbing Falster. Lars Malmberg der nu arbejder for Aage V. Jensen Naturfond, vil fortælle om fondens fremtidige arbejde. Måske også lidt om Kalø Grå. Kontakt: Benny Steinmejer (tlf. 25143939 e-mail: benny.kohavevej@gmail.com).

Billeder fra Pantanal i Brasilien tirs. 6/2 kl. 19-22. Allerslev Gl. Skole, Enghavevej 2B, Allerslev. Birthe og Freddie Ehlers viser billeder fra Pantanal i Brasilien. Kontakt: Bente Larsen (tlf. 24616626).

Høretab og Atlas III tors. 15/2 kl. 19-22. Lokale 2 Haslev Bibliotek, Jernbanegade 62, Haslev. "Fører gamle fugletællere til færre fuglekonger?" Bo Kayser fortæller først om resultaterne af sine undersøgelser af, hvordan høretab hos fugletællerne kan have ført til falske bestandstilbagegange. Kontakt: Leif Tureby (tlf. 56316095).

TURE

Havfugle ved Gedser Odde søn. 5/11 kl. 9-12. P-pladsen ved stranden efter fyret. Vi ser på havfugle, trækkende landfugle og måske lidt ringmærkning. Kontakt: Benny Steinmejer (tlf. 25143939, e-mail: benny.kohavevej@gmail.com).

Efterårsfugle på Enø søn. 19/11 kl. 9-12. Vendepladsen for enden af Enø kystvej (Draget). Vi kigger på de sene efterårsfugle og de første vinterfugle ved fjord og strand. Kontakt: John Bang Jørgensen (tlf. 42471507).

Jordbassinerne i Stege søn. 10/12 kl. 9-12. P-plads for enden af vej ved Kostervej 24. Der raster et stort antal andefugle i jordbassinerne. Mulighed for rødhovedet and. Kontakt: Bo Kayser (tlf. 51346278, e-mail: bo.kayser@gmail.com).

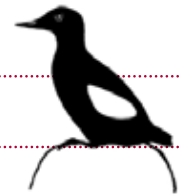
Nytårstur på Avnø lør. 6/1 kl. 9-13. P-plads v. Avnø Naturcenter, Flyvervej 40, 4750 Lundby. I godt vejr ser vi flere arter af andefugle og gæs samt havørn og fjeldvåge. Med lidt held kommer vandrefalken forbi. Kontakt: Finn Jensen (tlf. 30456808).

Vinterfugle ved Hyllekrog lør. 27/1 kl. 9-13. P-pladsen for enden af Lyttesholmvej. Mulighed for mange svaner og ænder, havørn, snespurv og overvintrende vadefugle. Kontakt: René Christensen (tlf. 25782403, e-mail: reka@anarki.dk).

Vandstære ved Rådmandshaven i Næstved lør. 27/1 kl. 9-12. Administrationsbygningen, Rådmandshaven 20, 4700 Næstved. Vi går en tur langs Susåen for at se bl.a. vandstær, bjergvipstjert, evt. isfugl og andre overvintrende småfugle. Kontakt: Bent Rung Nielsen (tlf. 30889752).

Vestsjælland

LOKAL

DOF Vestsjælland

Kontakt

Formand: Lasse Braae, Sophievej 10, 4581 Rørvig
Tlf. 28 90 10 82, E-mail: lassebraae@hotmail.com

Ture: Kirsten Laursen & Henrik Baark, Tlf. 57 82 02 30
E-mail: mosterlaura@mail.dk

www.dof-vestsjælland.dk

MØDER

Albatrosser, pingviner, flora og mennesker på øerne mellem New Zealand og Antarktis ons. 15/11 kl. 19-21.30. Holbæk Bibliotek. Christian Glahder vil vise billeder fra sin rejse i 2009 til øerne Snares, Auckland, Campbell og Macquarie, hvor der yngler flotte havfugle og sæler.

"Europa på tværs" tors. 16/11 kl. 19-21.30. Haslev Bibliotek. Ole Gabrielsen vil vise billeder fra rejser rundt i Europa og fortælle om sine oplevelser. Kaffe/the til eget brug medbringes. Der holdes en pause undervejs. Kontaktperson Leif Tureby (tlf. 56316095).

Medlemsmøde i Sorø ons. 29/11 kl. 19-21.30. Værkerne, Frederiksvej 27 Sorø. Hør om foreningens aktiviteter. Kom med egne billeder fra en rejse eller en naturaktivitet, du vil dele med andre (i power point). Undervejs serveres kaffe/the og kage. Kontaktperson: Kirsten Laursen.

Fugle og sommerfugle fra nær og fjern tors. 14/12 kl. 19-21.30. Haslev Bibliotek. Bo Tureby vil vise billeder og fortælle om sine oplevelser. Kaffe/the til eget brug medbringes. Der holdes en pause undervejs. Kontaktperson: Leif Tureby (tlf. 56316095).

Generalforsamling i DOF Vestsjælland søn. 4/2 kl. 13-18. Værkerne, Frederiksvej 27 Sorø. Dagsorden ifølge vedtægterne. Se nærmere på DOF Vestsjællands hjemmeside. Kontaktperson: Lasse Braae (tlf. 28901082, e-mail: lb@rfst.dk).

TURE

Borreby Mose søn. 5/11 kl. 10. P-pladsen v. Borreby Gods. Vi går rundt i mosen og ved Skælskør Fjord, hvor mange gæs, ande- og vadefugle raster. Muligheder for havørn, blå kærhøg og fjeldvåge. Husk varme drikke. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40336641).

Vinter i Flasken og Vejlen ved Reersø lør. 18/11 kl. 10-13. Kalundborg Vandrerhjem hvor vi forleder os i biler. Alternativt kan man støde til ved fugletårnet ved Flasken kl. 10.30. Turledere: Else Marie Jespersen og Birger Prehn (tlf. 21926115).

Vintertur på Gisseløre lør. 9/12 kl. 10-12. P-pladsen v. Restaurant Gisseløre. Turleder: Jens Boesen (tlf. 40311262, e-mail: jens@boesen.org).

Alleshavebugtens vinterfugleliv lør. 20/1 kl. 10-13. Kalundborg Vandrerhjem. Alternativt kan man støde til kl. 10.30 ved Alleshave Kirke. Turleder: Jens Boesen (tlf. 40311262, e-mail: jens@boesen.org).

Skælskørområdet søn. 11/2 kl. 10. Nedkørslen til campingpladsen v. Skælskør Nor. Vi ser på rastende fugle ved noret og fjorden samt lytter til de første fuglestemmer i lystskoven. Husk varme drikke. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40336641).

Ture med Fugleværnsfonden

Fugleværnsfonden afholder mange spændende ture i fondens naturreservater over hele Danmark. Turene ledes af Fugleværnsfondens naturvejleder Allan Gudio Nielsen og dygtige ornitologer fra fondens frivillige arbejdsgrupper. Turene er gratis og for alle. Vi har kun få ture tilbage i 2017, men udkommer med ny turfolder først i 2018. Ses vi?

Nivå Bugt Strangenge (1)
Formiddagsfugletur - onsdag 29. november kl.10.30

Gundsømagle Sø (3)
Hviiiiin i november! - lørdag 4. november kl. 10
Skægmejseland - lørdag 2. december kl. 10

Ravnstrup Sø (4)
Oplev Mortensanden 'live' - søndag 5. november kl.10

Tjek www.fuglevaernsfonden.dk for rutevejledning og yderligere info

Fugleværnsfonden

Foto: Spurvehøg af Albert Steen-Hansen

Vi giver Danmarks fugle en værdig natur - følg med på

DOF Fyn

Kontakt

Formand: Henrik Kalckar Hansen, Norddalen 27, 5260 Odense S
Tlf. 30 70 90 38, E-mail: kalckar@webspeed.dk

Ekskursionsudvalg

Michael Mosebo Jensen, Røjle Bygade 102, 5500 Middelfart
Tlf. 26 82 07 29, E-mail: mmj@doffyn.dk

MØDER

Caféaften om tur til Galapagos og det sydlige Ecuador tors. 16/11 kl. 19-21. Rasmus Rask-skolen, Bellinge. Michael Mosebo Jensen og Allis Nielsen viser billeder af fugle og sjove øgler fra en tur i sommeren 2017.

TURE

Vestfyn rundt søn. 19/11 kl. 8.30. P-plads v. Strib Fyr. Vi ser efter alkefugle ved Strib Fyr og dribler derefter ned langs vestkysten. Tilmelding til turleder Michael Mosebo Jensen (tlf. 26820729).

Ørnetur til Brændegård Sø søn. 3/12. Hør nærmere om denne tur ved tilmelding til turleder Erik Ehmsen (tlf. 62641559).

Langtur søn. 21/1. Ring til turleder Michael Mosebo Jensen (tlf. 26820729) lørdagen før, for at høre hvor langturen går hen i år. Det gælder som altid om at se mange sjove fugle!

Begyndertur til Stige Ø søn. 4/2 kl. 9-12. Vi mødes ved Sortehusene hvorefter vi går ud på Stige Ø. Tilmelding til turleder Kell Grønborg (tlf. 20911506).

DOF Sønderjylland

Kontakt

Formand: Jørn Vinther Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev
74 53 17 20/ 20 80 39 16, jorn.vinther.sorensen(a)gmail.com

Ture: Palle Rosendahl Larsen, Savværket 33, 6510 Gram
Tlf. 28746171, Mail: palle.rosendahl@gmail.com

Panurus: Viggo Petersen, Mail: petersenviggo@gmail.com

Se også nyheder og ture på www.dof-syd.dk samt i Panurus

TURE

Formiddagstur til Gråstensøerne tors. 9/11 kl. 9-11.30. P-pladsen ved Slotshaven. Normalt ses ret mange arter, nogle i tusindvis. Ring evt. om samkørsel. Turleder: Lars P. Hansen (tlf. 40876244.)

Kelstrup Plantage lør. 18/11 kl. 10-12.30. U-formet p-plads ved Stokkebrovej. Ny lokalitet prøves. Med lidt held kan man finde sortspætte, huldue m.m. Ring evt. om samkørsel. Turleder: Klaus Bo Jensen (tlf. 50943363).

Formiddagstur til Sandbjerg Møllesø søn. 26/11 kl. 9-11.30. Slottets p-plads. Vi ser ofte isfuglen, men søen er ellers tilholdssted for mange andefugle. Ring evt. om samkørsel. Turleder: Gabor Graehn (tlf. 42720440).

Vemmingbund, Spar Es, Skelde Kobbelskov mv. søn. 21/1 kl. 10-12. P-pladsen ved Vemmingbund (ved toiletbygningen over for kiosken). Vi ser på vinterfugle på havet ved Broagerland. Gode muligheder for lommer, lappedykkere, skalleslugere og måske alkefugle. Turleder: Klaus Bo Jensen (tlf. 50943363) og Sv. O. Jensen (tlf. 21600256).

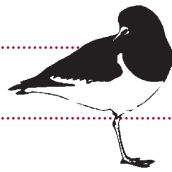

Lunde.

Sydvestjylland

LOKAL

DOF Sydvestjylland

Kontakt

Søren Peder Nielsen, Valmuevænget 17, 6710 Esbjerg V
Tlf. 40 87 58 82, E-mail: spnhjerting@gmail.com

Se også www.dofsydvest.dk

Ved siden af det faste turprogram arrangeres hverdagsture med få dages varsel. Få besked om dem via vores nyhedsbrev.

Tilmeld dig det med en mail til spnhjerting@gmail.com.

TURE

Vest Stadil Fjord og Bækbygård Strand lør. 11/11 kl. 8. Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Vi ser primært efter rovfugle og svømmefugle men tager også tid til at se på havfugletræk. Tilmelding senest 9/11 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40875882, e-mail: spnhjerting@gmail.com) eller Per Fabricius (tlf. 20830758, e-mail: fabrik.ugle@gmail.com).

Vestfyn lør. 9/12 kl. 8. P-pladsen v. Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Vi besøger en række vådområder og kystlokaliteter hvor vi især vil se andefugle og rovfugle. Tilmelding senest 7/12 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40875882, e-mail: spnhjerting@gmail.com).

Rickelsbüller Koog og Margrethekog lør. 20/1 kl. 8. P-pladsen v. Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Grænseområdet er om vinteren et smørhul for rovfugle som blå kærhøg, fjeldvåge og vandrefalk. Husk pas. Tilmelding senest 18/1 til Kim Mogensen (tlf. 40592244, e-mail: 7200grind@gmail.com).

Sydøstjylland

LOKAL

DOF Sydøstjylland

Kontakt

Hans Pinstrup, Dalagervej 95, 8700 Horsens, Tlf. 75 64 27 73
www.dof-sydoestjylland.dk. E-mail til lokalafdelingen sendes via hjemmesiden

MØDER

Blandt søkonger og isbjørne tors. 16/11 kl. 19-22. John Frikke viser billeder fra Svalbard og fortæller om øgruppens dyreliv samt dens helt specielle natur- og kulturhistorie.

Foredrag om trækfugle søn. 16/1 kl. 19-22. Ved Anlægget 14B, 7120 Vejle. Mark Desholm fortæller om trækfuglenes gåder. Kontakt: Conny Brokholm (tlf. 24498508, e-mail: conny.brokholm@mail.dk).

LAD DANMARKS FUGLE ARVE EN VÆRDIG NATUR

Skriv testamente til Fugleværnsfonden

Fugleværnsfonden ejer og forvalter i dag 21 naturområder på i alt knapt 1000 ha. Dette er kun muligt takket være generøs økonomisk hjælp fra fugle- og naturelskere. Derfor beder vi om din støtte, så vi kan fortsætte arbejdet med sikre en bæredygtig natur i Danmark.

Du kan betænke fonden i dit testamente. Hver gang Fugleværnsfonden modtager en arv - uanset størrelse - er det en gave. Fugleværnsfonden er godkendt til at modtage testamentariske gaver uden fradrag af arveafgift, så din støtte kommer fuldt og helt fuglene og naturen til gode.

Støt Fugleværnsfonden

FÅ MERE AT VIDE HER:

Klik ind på www.fuglevaernsfonden.dk/oekonomisk-stoette/testamente
Ring til vores sekretariat 3328 3839

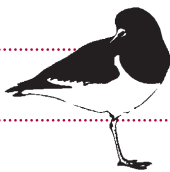
Foto: Istflug af Allan Gudnio Nielsen

Også du kan være med til at sikre, at kommende generationer oplever glæden ved de vilde fugle og den uberørte natur

Sydvestjylland

LOKAL

DOF Sydvestjylland

Kontakt

Søren Peder Nielsen, Valmuevænget 17, 6710 Esbjerg V
Tlf. 40 87 58 82, E-mail: spnhjerting@gmail.com

Se også www.dofsydvest.dk

Ved siden af det faste turprogram arrangeres hverdagssture med få dages varsel. Få besked om dem via vores nyhedsbrev.

Tilmeld dig det med en mail til spnhjerting@gmail.com.

TURE

Vest Stadil Fjord og Bækbygård Strand lør. 11/11 kl. 8. Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket.

Vi ser primært efter rovfugle og svømmefugle men tager også tid til at se på havfugletræk. Tilmelding senest 9/11 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40875882, e-mail: spnhjerting@gmail.com) eller Per Fabricius (tlf. 20830758, e-mail: fabrik.ugle@gmail.com).

Vestfyn lør. 9/12 kl. 8. P-pladsen v. Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Vi besøger en række vådområder og kystlokaliteter hvor vi især vil se andefugle og rovfugle. Tilmelding senest 7/12 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40875882, e-mail: spnhjerting@gmail.com).

Rickelsbøller Koog og Margrethekog lør. 20/1 kl. 8. P-pladsen v. Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Grænseområdet er om vinteren et smørhul for rovfugle som blå kærhøg, fjeldvåge og vandrefalk. Husk pas. Tilmelding senest 18/1 til Kim Mogensen (tlf. 40592244, e-mail: 7200grind@gmail.com).

Sydøstjylland

LOKAL

DOF Sydøstjylland

Kontakt

Hans Pinstrup, Dalagervej 95, 8700 Horsens, Tlf. 75 64 27 73
www.dof-sydostjylland.dk. E-mail til lokalafdelingen sendes via hjemmesiden

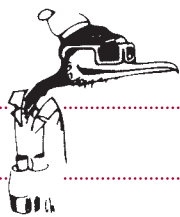
MØDER

Blandt søkonger og isbjørne tors. 16/11 kl. 19-22. John Frikke viser billeder fra Svalbard og fortæller om øgruppens dyreliv samt dens helt specielle natur- og kulturhistorie.

Foredrag om trækfugle søn. 16/1 kl. 19-22. Ved Anlægget 14B, 7120 Vejle. Mark Desholm fortæller om trækfuglenes gåder. Kontakt: Conny Brokholm (tlf. 24498508, e-mail: conny.brokholm@mail.dk).

Sortstrubet lom.

DOF Østjylland

Kontakt

Ole Bøgh Vinther, F.G.E. Rostrups Vej 16, 8000 Århus C, tlf. 25 15 23 25, olebvinther@gmail.com.

Følg med i listen over ture og møder på www.dofoj.dk/ture-og-moeder samt på www.dof.dk/oplev-fuglene/ture-og-aktiviteter (søg på DOF Østjylland hvor der står Søg i aktiviteter...), der finder du de fulde beskrivelser. Der tilføjes løbende nye arrangementer, ligesom der kan være ændringer til nedenstående. Husk desuden muligheden for tilmelding til e-mail gruppe på <https://dofoj.dk/nyheder-via-e-mail/> for direkte tilsendelse af nyheder med mere.

MØDER

Rejsen til Verdens Ende - 10.000 km sejltur blandt pingviner, albatrosser, sjældne havfugle, hvaler og sæler imellem New Zealand og Ross-havet i Antarktis tirs. 31/10 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Naturlokalet, Ole Worms Allé 141.

Blandt træpalmer, gletsjere, vulkaner og kraftige jordskælv tors. 16/11 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Naturlokalet Ole Worms Allé 141.

Biolog Emil Skovgaard Brandtoft fra Naturhistorisk Museum fortæller om erfaringer fra sine fugleoplevelser tirs. 28/11 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Naturlokalet Ole Worms Allé 141.

Julemøde tirs. 12/12 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Naturlokalet Ole Worms Allé 141. Vi starter med gløgg, kaffe m.m., hvorefter medlemmerne på skift fortæller om deres oplevelser fra året der gik og viser billeder derfra.

Chukotka NØ-Sibirien juni 2017 - på sporet af den karismatiske skeryle tirs. 9/1 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Naturlokalet Ole Worms Allé 141.

Natur- og fuglefotograf i arbejdstøjet tirs. 30/1 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum, auditoriet, indgang fra museets hovedindgang, Wilhelm Meyers Allé 210, kl. 19.30.

TURE

Kom tæt på fuglene - lån en kikkert i Botanisk Have lør. 4/11 kl. 10. Eugen Warmings Vej ved nr. 39 på amfiscenen.

Fugletur ved Norsminde Fjord søn. 5/11 kl. 10. P-pladsen ved Norsminde Kro. Varighed ca. to timer.

Ørnetræf ved Egå Engsø søn. 12/11 kl. 10-13. Fugletårnet på sydsiden af Egå Engsø vest for p-plads Viengevej 7, 8240 Risskov.

Kom tæt på fuglene - lån en kikkert ved Egå Engsø lør. 2/12 kl. 10. P-pladsen v. Egå Engsø, Viengevej 7.

NOGET FOR NOGET

Hvis du som medlem skaffer os et nyt medlem, så kvitterer vi med et gavekort på 200 kr. til Naturbutikken - det kalder vi Noget For Noget, & der er ingen begrænsning for, hvor mange gavekort du må modtage.

Gråkragerne

Specielt for
SENIORER

Alle ture gennemføres i privatbiler. Der er normalt ikke tilmelding, men send en e-mail eller ring til turlederen hvis du har ledige pladser, eller ønsker køreledighed. Så forsøges fælleskørsel arrangeret. Hvor tilmelding kræves er dette nævnt under turene. I tilfælde af aflysning eller ændring i planerne udsendes besked via e-maillisten. Tilmeld dig derfor denne, hvis du ikke allerede har gjort det. Det kan gøres på <https://dofoj.dk/graakragerne/>, så får du også besked når der er nye ture, påmindelser om ture osv. Praktiske oplysninger: Husk tøj tilpasset vejret, solidt fodtøj og kikkert. Hold godt øje med din e-mail op til turen. I tilfælde af dårligt vejr kan turen blive aflyst.

Mossø, Klostermølle, Klosterkær og Emborg Odde tors. 9/11 kl. 10-15. P-pladsen v. Klostermølle. Vi kigger efter vandstær, isflugt og evt. bjergvipstjert. Vi tager også et kig på søen og ser hvad den rummer. Derfra videre til Klosterkær hvor vi går en tur langs åen hvis der er stemning for det. Endelig kører vi over Emborg Odde, hvor vi ser hvad Mossø kan tilbyde fra denne side. Måske havørnen også kommer forbi et af stederne.

Stubbe Sø ons. 13/12 kl. 9. P-Pladsen ved Dagli' Brugsen i Tirstrup. Vi kører i samlet flok til Bogpeters Hytte i Fugleværnsfondens område ved Stubbe Sø, hvor foreningen er vært for morgenkaffe og rundstykker. Herefter går vi en tur ned til søen og ser hvad den rummer af fugle. Vi går også en lille tur i plantagen og ser om der er lidt småfugle. Deltagerne skal selv medbringe mad til frokosten, som også indtages i Bogpeters Hytte. Som afslutning kører vi om til fugletårnet i den anden ende af søen. I tilfælde af dårligt vejr må turen aflyses. Følg derfor med på hjemmesiden helt op til turens afholdelse. Tilmelding efter først til mølle-princippet senest 10/12 til Ole Jensen (tlf. 23290118, e-mail: ofj@ofj.dk).

Skanderborgsøerne tirs. 16/1 kl. 10-15. Bag Skanderborg Festivalklub, Birkevej 8660 Skanderborg GPS: 56.036456, 9.915846. Vi går ned til Skanderborg Sortesø for at se om der er nogle fugle på søen eller i buskadset omkring. Herfra går vi videre til Skanderborg Lillesø. Turen fortsætter herefter i Skanderborg Dyrehave med lidt fra skoven og lidt fra Skanderborg Sø. Hvis der er tid til det og stemning for det kører vi en tur ud til sydsiden af søen.

Specielt for
KVINDER

FUGLEPIGERNE

Hvis du ønsker samkørsel så giv besked pr. mail eller på telefon til Lotte Skjærbæk (tlf. 25775232, e-mail: lotte.skjaerbaek@gmail.com). Husk som altid at angive hvilken by/bydel du kommer fra, om du ønsker køreledighed eller har bil og kan have nogen med – og i så fald hvor mange. Læs mere på www.fuglepiger.wordpress.com.

Alrø, Lerdrup Bugt, Gylling og Horskær søn. 19/11 kl. 10-15.30. Toiletbygningen før dæmningen på Alrø. Vi starter ved Alrø Poller og ser på de vadefugle der fouragerer. Her kan der også være gæs. Efterfølgende besøger vi forskellige lokaliteter i området, alt efter hvad der er indtastet på DOFbasen. Turledere: Rikke Rørbech (tlf. 22249850) og Dorthe Hertz (tlf. 41857254).

Rundt om Mossø og Klostermølle lør. 9/12 kl. 10-13. Mettes Hus, Vædebrovej. Vi starter turen ved Mossø hvor havørnene ofte fouragerer. Herefter fortsætter vi til fugletårnet ved Lindholm Odde og til sidst Klostermølle, hvor vi drikker gløgg og spiser kage. Turledere: Inge Olesen (tlf. 61165776) og Rikke Rørbech (tlf. 22249850).

Sandløber og alm. ryle.

TURE

Vinterfugle i Vestjylland søn. 28/1 kl. 9-12. P-pladsen ved Søndervig Supermarked, lige ved lyskrydset. Turleder: Peter Leth Olsen (tlf. 27514909, e-mail: peterletholsen@hotmail.com).

Blå kærhøge på Borris Hede. En lørdag eller søndag eftermiddag ultimo januar eller i februar. Dato, tidspunkt og mødested vil blive annonceret på DOF Vestjyllands hjemmeside. Kontaktperson: Marianne Linnemann (tlf. 20145010, e-mail: linnemann.marianne@gmail.com).

Gråspurvvene

Specielt for
SENIORER

MØDER

Julemøde man. 11/12 kl. 10-13. Baunebakken 8, Sevel, 7830 Vinderup. Vi snakker om fugleoplevelser og året der går på held. Herefter kører vi en tur til Geddal eller Rettrup Kær, hvor der er sangsvaner og grågæs m.m. Turleder: Leif Novrup (tlf. 97448301/23315601, e-mail: leifnovrup@pc.dk).

TURE

Vinterfugle ved Nissum Fjord tors. 18/1 kl. 9-12. P-pladsen ved nordsiden af Husby Kirke. Thorsminde Havn og møler kan være gode for måger og vadefugle. Vi kører måske også til Bøvling Klit eller Felsted Havn og kigger på ting og sager der overvintret. En meget vejrafhængig tur, så kig på hjemmesiden om evt. ændring/aflysning. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22821175, e-mail: jballegaard@youmail.dk).

Vandstær m.m. i Holstebro tors. 8/2 kl. 9-13. P-pladsen overfor TV/ Midt-Vest. Vi håber på at få vandstæren at se, foruden spætter, mejser og diverse andre småfugle. Vi ser nærmere på Stryget, Vegen Å, Anlægget m.m. Husk kaffe/the og madpakke. Turleder: Peder J. Pedersen (tlf. 23678875/97468481, e-mail: pjp@post7.tele.dk).

DOF Vestjylland

Kontakt

Formand: Lars Holm Hansen, Sandbækvej 26, 6971 Spjald
Tlf. 22 96 13 17, Mail: formand@dofvestjylland.dk

Ture: Poul Krag, Skrænten 15, Sevel, 7830 Vinderup
Tlf. 22 36 02 36, Mail: poulkrag@tdcadsl.dk

Seniorture: Peder J. Pedersen, Mejdalvej 14, 7500 Holstebro
97 46 84 81/23 67 88 75, Mail: seniorture@dofvestjylland.dk

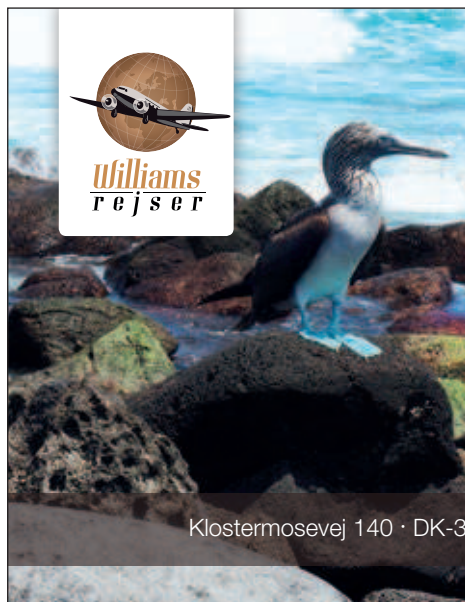
Se nyheder og flere ture på www.dofvestjylland.dk

MØDER

Årets ornitologiske oplevelser ons. 6/12 kl. 19. Aulum Fritidscenter, Markedspladsen 10 Aulum. Vi mødes og ser fotos og film samt hører beretninger fra årets oplevelser. DOF Vestjylland er vært ved en bid brød og lidt at drikke til. Har du et indslag, så kontakt Marianne Linnemann (tlf. 20145010, e-mail: linnemann.marianne@gmail.com) senest 29/11.

Temaften med Henning Heldbjerg - DOF fortæller om sin fugleforskning ons. 15/11 kl. 19. Aulum Fritidscenter. Se nærmere på DOF-Vestjyllands hjemmeside.

Generalforsamling tirs. 23/1 kl. 19. Aulum Fritidscenter, Markedspladsen 10 Aulum.

Få dit livs rejseoplevelse på Galapagosøerne

Oplev den fantastiske natur og det unikke dyreliv på de verdenskendte øer ud for Ecuadors kyst. Vi flyver fra Quito, hovedstaden i Ecuador, til Galapagos, hvor vi har fem skønne overnatninger.

Du får rundrejsen til Galapagos fra kr. 9.885,- og du kan vælge at kombinere den med en længere rejse til Ecuador, eller flere dage på Galapagos.

Se alle
vores natur- og
fuglerejser 2018
på williamsrejser.dk/fuglerejser

Klostermosevej 140 · DK-3000 Helsingør · Tlf.: +45 20 22 19 90 · fw@williams.dk · williamsrejser.dk

DOF Nordvestjylland

Kontakt: Jan Skjoldborg Kristensen,
Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm, Tlf. 81759040
Mail: Jan.skjoldborg.kristensen(a)gmail.com

Ture: Martin Høj Hansen. Tlf. 87 51 41 52
Mail: martin.hoj.hansen@gmail.com

Se mere på hjemmesiden: www.dof-nordvestjylland.dk og på Facebook under DOF Nordvestjylland.

Klubaftener: Følg med på hjemmesiden.

MØDER

Julehyggemøde for lokalforeningens medlemmer lør. 25/11 kl. 19-22. Søndermølle, Vinkelvej 40 i Viborg. Traditionen tro afholder vi julehyggemøde, hvor vi håber at se rigtig mange af vores medlemmer. Foreningen byder på en let julefrokost og kaffe, og drikkevarer kan købes til rimelige priser. Kontakt: Marianne Suhr (tlf. 61333755, e-mail: msuhr@fibermail.dk).

Danmarks ugler primo februar kl. 19-21. Foredrag med ugleekspert Benny Kristensen. Bemærk at datoen endnu ikke er fastlagt. Følg med på hjemmesiden for sted og dato.

Generalforsamling lør. 24/2 kl. 12-16. Aktivitetscenter Ny Skivehus, Odgaardsvvej 15A Skive. Dagsorden som følger DOFs vedtægter. Før generalforsamlingen er der ekskursion i Skive Ådal fra kl. 10-12. Læs mere på hjemmesiden. Kontakt: Martin Høj Hansen.

TURE

Vest Stadil Fjord søn. 5/11 kl. 9-12. P-pladsen v. Bækbygård Strand, Husby Klitvej ved 10.0km sten nord for Søndervig. Vi går op i klitterne og kigger efter træk af havfugle ved kysten. Derefter besøger vi den bagvedliggende Vest Stadil Fjord hvor der er muligheder for gæs, rovfugle og småfugle. Turleder: Gerner Majlandt (tlf. 29262966).

Morgenfugletur til Hald Sø søn. 17/12 kl. 9-13. P-pladsen v. Hovedgården, Ravnsbjergvej 76. I vandløbene ved søen håber vi at se vandstær, isfugl og bjergvipstjert. På søen opholder sig forskellige fugle og i skovene kan vi møde sjagger, vindrossel og silkehale. Turleder: Olle Lilleør (tlf. 20789587).

Vinterfugle på Agger Tange søn. 7/1 kl. 9-13. P-pladsen v. Færgelejet (Svanholmhus-bygningen). Den traditionsrige nytårstur til Agger Tange, som huser en mængde overvintrende rovfugle, vadefugle samt ænder og gæs. Turleder: Frits Rost (tlf. 31381211) og Per Buchwald (tlf. 86671638).

DOF Nordjylland

Møder i Aalborg:
Golfhuset, Borgmester Jørgensensvej 11
Kontakt: Børge Søndergård (tlf. 20 22 17 52)

Møder i Frederikshavn:
Knivholt Hovedgård, Hjørringvej, Naturlokalet
Kontakt: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39)

Møder i Rold Skov:
Skillingbro Naturskole, Røde Møllevej 17, 9520 Skørping
Kontakt: Gitte Holm (tlf. 21 75 48 68)

Se desuden hjemmesiden www.dofnord.dk

MØDER

Fuglebiblioteket har åbent ons. 1/11 & 6/12 kl. 10-12. Golfhuset for enden af Borgmester Jørgensensvej i Aalborg. Vi har bøger, turrapporter og tidsskrifter som alle medlemmer kan låne.

Kerala - om en rejse til Sydindien tors. 2/11 kl. 19. Knivholt, Frederikshavn. Dorte og Anders fortæller om deres rejse til det fuglerige område Kerala. Kontakt: Peter Kristensen (tlf. 21461081).

Jysk Natur - Søren Skov fortæller om sin bog ons. 8/11 kl. 19. Skillingbro Naturskole, Røde Møllevej 17 Skørping. Denne anmelderroste bog indbyder læseren til at opleve den smukke nordjyske natur. Kaffe & kage sælges til 25,- kr.

Bogauktion ons. 22/11 kl. 19. Golfhuset for enden af Borgmester Jørgensensvej i Aalborg. Biblioteksudvalget afholder traditionsrige og festlige bogauktion. Kom og gør et godt køb.

Fuglesøerne Prespa & Kerkini i Nordgrækenland tors. 30/11 kl. 19. Golfhuset for enden af Borgmester Jørgensensvej i Aalborg. Jørgen Stubgaard holder foredrag om de fuglerige søer i Nordgrækenland. I samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening.

Blandt orangutanger og næsehorns-fugle i Nordborneos regnskove tors. 11/1 kl. 19. Golfhuset for enden af Borgmester Jørgensensvej i Aalborg. Hans Christophersen fortæller om en rejse til Borneo. I samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening.

Kursus i fuglestemmer tors. 8/2 kl. 19. Skillingbro Naturskole, Røde Møllevej 17 Skørping. Anders Hageman lærer os at kende fuglestemmerne fra hinanden. Han får hjælp af Karsten Vestergaard som leverer billeder og lyd.

TURE

Kursus i feltornitologi med Klaus Malling Olsen fre. 10/11 kl. 18.30-21 og lør. 11/11 kl. 10-15. Aalborg Universitet, Strandvejen 12-14. Gå ikke glip af dette fremragende kursus som kombinerer teori med praksis. Læs mere på lokalafdelingens hjemmeside.

Gråmejserne

Hverdags-
TURE

Specielt for SENIORER

Disse ture afholdes på hverdage og henvender sig især til seniorer. Alle er dog velkomne til at deltage. De fleste ture er på 4-5 timers varighed. Medbring madpakke og drikkevarer samt påklædning og fodtøj efter årstiden. Hvis du vil vide mere om turene eller foreslå nye ture, så kontakt en af kontaktpersonerne: Poul Erik Sperling (tlf. 20 28 44 05, e-mail: pes@vildtfarmnord.dk), Tscherning Clausen (tlf. 98 31 73 54, e-mail: tsc.vib@mail.tele.dk), Svend Erik Mikkelsen (tlf. 61 60 73 61, e-mail: svemik45@hotmail.com).

Mailingliste for Gråmejser

For kort-varsel turer udsendes der en mail 1-2 dage før. Kan eks. være til en våge i isen ved Sebbesund en vintersolskinsdag, en brun tornskade et sted i Nordjylland eller traneovernatning med solskin kl. 17 ved Krap-tårnet, Vejlerne. Send din e-mail adr. til: pes@vildtfarmnord.dk. mærket "Gråmejselisten".

Lille Vildmose tirs. 14/11 kl. 9. Lille Vildmosecentret. Et større antal af svaner og gæs er nu ved at samle sig i mosen. Rovfugle som fjeldvåge, vandrefalk, havørn og kongeørn træffes også jævnligt og ligeledes gør stor tornskade. Hvis vi har heldet med os, lykkes det at se elgene. Turen vare 4-5 timer. Turledere: Poul Erik Sperling og Tscherning Clausen.

Fugletur og julefrokost tors. 7/12 kl. 10. P-pladsen ved Åvej/Stenholmsvej i Nørresundby. Vi starter med at gå en tur i Lindholm Fjordpark hvor der kan opleves en del småfugle heriblandt skægmejsje og sjagger. I fjorden er der gode chancer for at se lysbuget knortegås og andre gæs og ænder. Turen varer ca. halvanden time. Efterfølgende kører vi til Golfhuset og holder julefrokost. Prisen er 200,- kr. for mad og julesnaps. Øvrige drikkevarer medbringer du selv. Tilmelding er nødvendig til Svend Erik Mikkelsen (e-mail: svemik45@hotmail.com).

Nordmandshage og Vendsyssels østkyst tors. 18/1 kl. 9. Kvicklys-plads, Loftbrovej, Bouet. Alternativt Hals Kirke kl. 9.30. Vi ser først efter fugle ved Hals Havn og kører derefter til Nordmandshage og op langs kysten til Hou og Asaa. Ved Limfjorden og havnene er der mulighed for forskellige vadefugle og i baglandet svaner, ænder, gæs og rovfugle. Turen varer 4-5 timer. Turledere: Poul Erik Sperling og Tscherning Clausen.

Pip på Askov Højskole

I samarbejde med leder af Vadehavscentret Klaus Melbye

Blåhals, Klaus Malling

Vadehavscentret

Klaus Melbye

Mærk vingesuset fra naturens fascinerende skabninger
Nyd store vinter-oplevelser i det fri og spændende foredrag på kurset "Fugle i Naturen"

Fugle i naturen: 13. - 19. maj 2018

Fugle i naturen: 23. - 29. september 2018

ASKOV
HØJSKOLE

Askov Højskole · Maltvej 1 · 6600 Vejen · Tel.: 7696 1800
info@askov-hojskole.dk · www.askov-hojskole.dk

Limfjorden - Vejlerne

Lunt lille træhus, smukt beliggende med helt fri udsigt over Arup Dæmning, fjord og reservat. Helårsbolig, enkelt indrettet til 2-4 pers., med tekøkken, bad, brændeovn og el-varme. Udlejes billigt på dags- eller ugebasis. Tlf. 30 62 45 56. E-mail lotte.lolk@mail.dk. www.limfjorden-vejlerne.dk

Malariafri safari til fugleforskeren Jørgen Rabøls sydafrikanske reservat

Gør som mange andre fuglefolk: tag med super-engagerede biologer på en anderledes og personlig safari til Sharkati i UNESCO Reservatet Waterberg i Limpopo. Grupper på max. 12 personer, 3 årlige ture. Eller vælg individuelle ture m/egen privatchauffør på andre tidspunkter. Fantastisk natur med over 300 fuglearter og masser af vilde dyr. Hyggelig lodge med gæstehuse, pool, frodig have. Netfangst, bushwalks, safaris, natur/fugleforedrag, fuglelister mm. Du må gerne gå egne ture i reservatet. Endvidere mange ture til nationalparker, RAMSAR-område, township, landsbyskole, meteoritkrater, World Heritage Site mm. Medlem af Rejsegarantifonden. 12- og 15-dage all-inclusive: 18.990 og 23.990, nov og feb. Turledere: biologer & medejere Jørgen Rabøl og Danna Borg, www.biotravel.dk tlf: 2484 9392/6143 6963

Din egen safari med privatchauffør til Sharkati, fugleforskerens sydafrikanske reservat

Rejs når det passer dig og få din egen privatchauffør. Dette er et unikt tilbud, som ingen andre på markedet tilbyder. Turene er populært hos par, familier og grupper, som vil rejse selv, ønsker et godt og gennemprøvet arrangement til en fornuftig pris og som værdsætter flexibilitet i dagsprogrammet. Sharkati, som ligger i det malariafri UNESCO Reservatet Waterberg i Limpopo, har lodge, gæstehuse, pool frodig have og en personlig betjening. Fantastisk natur, over 300 fuglearter, masser af vilde dyr. Daglige guidede bilsafaris og walks er inkluderet, egne gåture er tilladt. Endvidere udflugter til to fantastiske nationalparker, township, landsbyskole, regeringsbyen Pretoria mm. 10/11 dage 17.000/19000 kr/person all-inklusive. Biologer/medejere Jørgen Rabøl og Danna Borg, www.biotravel.dk tlf: 24849392/61436963

Mandøvej 4, Vester Vedsted - ved Nationalpark Vadehavet

Lokaliteter som Mandø, Gl. Hviding Engsø, Rømmø, Kammerlusen og hele Ribemarsken inden for rækkevidde. Ældre hus i landsbyen Vester Vedsted ved Ribe udlejes på ugebasis. Huset ligger dejligt med 800 meter til Vadehavet og det helt nye Vadehavscenter, hvorfra traktorbussen til Mandø afgår. Huset har 4 soveværelser med 7 gode sovepladser. Dejlig ugeneret indhegnet have, terrasse og adgang til wi-fi, opvaskemaskine, brændeovn mm. Hund er tilladt. Pris 2900,- pr. uge plus forbrug. Kontakt Lise Hadrup på lisehadrup@live.dk eller på mobil 20280118

Djursland, Stubbe Sø Sommerhus ("Bogpeters Hytte") midt i Fugleværnsfondens reservat ved Stubbe Sø udlejes (kun til DOF-medlemmer). Garanti for ynglende topmejse, broget fluesnapper, hedelærke og rødrygget tornskade. Adgang til søen og mulighed for dejlige ture i nærområdet. Ikke langt til Ebeltoft, badestrand og Djurslands turistattraktioner. Ingen fjernsyn - men fred og ro. Huset er på 80m² (6 pers./to soverum). 2600 kr/uge + el. Henv. Peter Lange, tlf.: 86 95 03 41 eller mail: peterlange@dofoj.dk. Læs mere på www.dofoj.dk/bogpetershytte.

Dejligt sommerhus 400 m fra Lild Strand udlejes. Sommerpris 3000 kr vinterpris 2000 kr. pr uge + el. Huset ligger i fredet område i cykelafstand til Vejlerne. Langs stranden er der 4 km til Bulbjerg. I klitplantagen er der svampe i sæsonen, og i stille vejr er der frisk fisk på havnen. 6 faste sengepladser, brændeovn og huset er i øvrigt veludstyret. Mail: ullaperu@Yahoo.dk. Mobil 30288560

Drømmebolig for fugleinteresserede.

Fritids/helårsbolig på Sydlangeland. Bliv nabo til Tryggelev Nor og hør rørdrummens pauken fra huset. Boligens beliggenhed kan ses i Fugleværnsfondens 50 års jubilæumsbog, side 64 og nærheden til fin badestrand fremgår af side 63. Der henvises til EDC Langeland tlf. 62 51 24 11.

Udlejes: Vedersø. 4 personer. Toppen af Vest Stadil Fjord. Hyggeligt velindrettet helårshus/ferielejlighed 50 m². Naturgrund ugeneret indhegnet, udsigtshøj. Udsigt til klitter og fredede strandenge. Stort fugletræk samt mulighed for 'lille' sort sol forår/efterår. Rørdrum høres, findes ved Nørre Sø 800m væk. Ynglende tårnfalke i haven. Rigt fugleliv, fodres hele året. Musvåge på foderbræt 25m fra huset. Ugepris: kr. 2.700,- (halv pris ved en person minus højsæson i juli og august). Rengøring kr. 300,- El afregnes. Pris pr. døgn, kr. 450,- for to personer/225,- for en person inkl. sengelinned og håndklæder. Hund er velkommen. Henv. Anette Schmidt: 22 55 06 00.

Fantastiske fugleoplevelser i Naturpark Vesterhavet og bekvem overnatning tæt på spændende natur

Gode, isolerede hytter med bad og toilet udlejes hele året rundt. Oplev efterårstrækket ved Blåvandshuk - Se stormfugle ved Vesterhavet om vinteren - Gå på kratlusk i plantagen/på heden - Tilbring timevis ved Filsø med bl.a. havørne og en masse andre fugle. Måske du ser den store tornskade på vej derom. "Ta' fx et smut til Tipperne eller Skjern i foråret". "Afstande: Blåvandshuk og Skallingen 15 km, Filsø og Vrøgum Kær 10 km, Aal Plantage 8 km, Vejers Strand 1,5 km, Kallesmærsk Hede 1 km, Vejers Plantage 0 km." Opholdsstue og fælles køkken til mindre forsamlinger. Vejers Havvej 7, 6853 Vejers Strand. Tlf.: (+45) 75277054. www.stjernerocamping.dk.

Fugle og Naturrejser

Extremadura 1.- 8. maj
med Vicky Knudsen

Armenien 25. maj - 2. juni
med Peter Lafrenz

Programmer og pris findes på

Scanbird ApS

www.scanbird.com

HJARBÆK FJORD

Oplev masser af fugleliv ved

DET LILLE HUS VED HJARBÆK FJORD

40m/40m fra fjorden med en særlig fred og ro.
800,- kr. + el i lavsæson
1.000 kr. i højsæson

Se mere på www.hjarbaek.dk
eller kontakt os på 22131500
info@hjarbaek.dk

Gavekort til bidragydere til DOF's medier

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til DOF's medier. Som en anerkendelse modtager bidragerne fremover gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

- 1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.
- 2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.
- 3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.
- 4) Artikler på ca. 1500 – 2000 ord anerkendes med et gavekort til Naturbutikken på 200 kr.
- 5) Fotos anerkendes med gavekort til Naturbutikken således:
a. 1 foto: 100 kr. b. 2-4 fotos: 200 kr. c. 5+ fotos: 300 kr.
- 6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

På tur med DOF Travel

Fuglerejser med indhold

Se de mange tilbud på vores hjemmeside:

www.doftravel.dk

Fuglerejser over hele verden med kvalificerede og erfarne ledere

Dansk Ornitologisk Forening – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International
Vesterbrogade 138-140, 1620, København V
Telefon (alle hverdage 11-15): 3328 3800
email: dof@dof.dk . www.dof.dk

DOF's formand: Egon Østergaard tlf: 3116 2030,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Sker ved indbetaling på reg. nr.: 4180 konto nr.: 4180634932. Støttebeløb til DOF's arbejde for fugle- og naturbeskyttelse, som er fradragsberettiget, kan indbetales på samme konto.

Årlige kontingenter:

Kernemedlemmer:	kr. 470,00
Ungdomsmedl. (u. 26 år)	kr. 235,00
Medlemmer:	kr. 325,00
Husstandsmedlemsskab:	kr. 630,00

Fugleværnsfonden: Fugleværnsfonden er en almennyttig fond stiftet af DOF. Fondens formål er at købe og drive fugle- og naturreservater og formidle viden og oplevelser fra disse reservater. Støttebeløb, som er fradragsberettiget, kan sættes ind på Fugleværnsfondens reg. nr.: 4180 konto nr.: 5094232.
email: fvf@dof.dk www.fuglevaernsfonden.dk

Naturbutikken: Naturbutikken i Fuglenes Hus tlf: 3328 3838
Åbningstider: Man.-fre.kl.kl.11-17.30, lørdag 10-14. www.naturbutikken.dk

Bor du i udlandet, kontakt da venligst DOF for nærmere oplysninger om priser.

DU KAN FINDE VORES PRODUKTER
HOS EKSKLUSIVE SPECIALISTFORHANDLERE
OG ONLINE PÅ WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

DEN NYE EL UBEGRÆNSET *PERFEKTION*

Den nye EL-familie fra SWAROVSKI OPTIK er den hidtil bedste. FieldPro-pakken bringer komfort og funktionalitet op på et helt nyt niveau. Den perfekte optiske ydelse og præcision, den enestående ergonomi og det forbedrede design er som prikken over i'et på dette teleoptiske mesterværk. Få endnu mere ud af de særlige øjeblikke – med SWAROVSKI OPTIK.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK